



**R.P.Fr. Lvdovici Granatensis Ordinis S. Dominici SS.
Theologiæ Professoris Opera**

In tres tomos distributa

Opvscvla Spiritvalia Continens, in quibus peccatores à semita vitiorum &
perditionis, ad regiam virtutum, perfectionis, ac salutis æternæ viam,
perducuntur

Luis <de Granada>

Coloniae Agrippinae, 1626

Liber Qvartvs. Exercitium mentale continens, in septem meditationes
distributum: quæ totidem septimanæ diebus possunt accomodori.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79597](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79597)



DE ORATIONE ET MEDITATIONE.

LIBER QVARTVS.

SIVE SPECVLVM HVMANÆ
vitæ.

PROLOGVS, ET BREVIS MEDITANDI
modus.



Eccl. 1, 2.

Eccl. 12, 1.

Omnia prætereunt, præter amare Deum. Sapientia cum contemplata iam esset, & longo usu experta rerum omnium varietatem, nec ullam, aut sanè exiguam rerum creaturarum in hoc mundo reperisset constantiam, plurimos autem appetitus, & inexplabilem hominum sitim, quæ ad illa, quæ transitoria sunt, appetenda quasi vi quadam impellit, tandem exclamat: Vanitas vanitatum, & vniuersa vanitas, & afflictio spiritus. Deinde omnia quæ in mundo sunt percurrens, saluberrimo quodam consilio disputationem suam concludit, dicens: Memento Creatoris tui in diebus iuuentutis tuæ, antequam veniat tempus afflictionis, & appropinquent anni, de quibus dices: Non mihi placent: antequam obtenebrescant & Sol & lumen, & stellæ, & Luna, & reuertantur nubes post pluuiam. Deum time, & mandata eius observa. Hoc est omnis homo.

Gre. Homil.
22. in Ezech.

Et quia ab hoc consilio tota dependet salus animarum nostrarum, omnisq; nostra beatitudo, conuenientissime dictum est à B. Gregorio. Nullum omnipotentis talis sacrificium, quale est zelus animarum: ut scilicet quis illis salutaribus doctrinis viam cœlestis gloriæ demonstraret. Motus igitur ego hoc zelo, licet indignus ad docendum breuem hunc tractatum ex diuersis sanctorum doctorum auctoritatibus collegi, ut anima peccatorum sordibus immersa his documentis, & sanctissimorum virorum auctoritatibus conuincta, atque à Spiritu S. illuminata, ad Creatorem & Redemptorem suum, tanquam ovis vagans & perditus reuerteretur, statum suum, errores, & pericula, in quibus versatur in hoc seculo, dum in peccatis perseuerat, vel tandem cognosceret, contritionis dolore tacta ad Deum rediret, rediens penitentiam ageret, pœnitens denique cum omnibus Sanctis gloriam & beatitudinem cœlestem posideret, ad quam condita & creata est. Ad hanc autem non alia via peruenitur, quàm ea de qua dicit propheta: Hæc est via, ambulante in ea, & non declinetis, neque ad dexteram, neque ad sinistram.

Isai. 40, 21.

Simil.

Volens igitur homo Christianus post hanc felicem viam, ad desideratum peruenire diuersorium, necesse est præter orationes & exercitia communia, adhibere quoque diligentiam, ut cor ad Deum eleuetur, non tantum in omni loco, sed in omni quoque tempore, & in omni negotio cogitationes pijs contemplationibus occupatas homo circumferat. Quemadmodum apud pulchritudine colorum & odorum suauitate illecta, de singulis floribus aliquid velibatur, secumq; ad fauos suos adfert, ut mel conficiat: sic oportet seruum Dei omnia creata, quæ menti præsentantur sumere, tanquam calcaria quædam ad deuotionem, & amorem Dei incitantia, ea sine intermissione ruminans in corde suo, cum multa dulcedine.

Quid mand.
agendum.

Hoc studio illud tandem consequamur, ut in altari cordis nostri semper ardeat ignis amoris diuini, dum semper pijs & deuotis orationibus & meditationibus occupamur.

Mane igitur statim ubi expergiscimur, occludamus portam omnibus cogitationibus terrenis, ita ut ante omnia Dominus noster admittatur, offeramus ei primitias illius diei, & colloquentes cum eo, tria faciamus.

Primo gratias age illi pro quiete, nocte illa tibi concessa, & quod liberauit te ab omni phantasmate, & à laqueis inimici, proq; alijs omnibus beneficijs creationis, conseruationis, vocationis, & redemptionis: quod te ad fidem suam vocauit, quod bonas inspirationes tibi instillauit, quod liberauit te ab omni malo, quod tanto tempore tanta cum patientia & misericordia te ad penitentiam expectauit. Denique pro alijs beneficijs omnibus habe illi gratias quam potes maximas.

Deinde offer illi omne id, quod isto die facies aut patieris, omnes labores tuos, omnes passus, omnia exercitia,

cicia, & breuiter omne id quod facturus es, aut quo die illo occupaberis. Offer similiter temetipsum cum omnibus tuis, vt omnia redundent in gloria eius, vt ille in omnibus faciat, & de omnibus disponat, quod sanctissime voluntati illius placebit, non aliter atque si propria illius essent negotia.

Tertio pete gratiam, ne quid illo die committas, quod diuine illius contrarium est Maieitati. Roga vt det tibi auxilium contra omnia peccata, & potissimum illa, ad que soles magis propendere, vt sunt ira, vana gloria, in verbis dissolutio, & similia: firmo armans te proposito contra omnia vitiorum genera.

Vesper antequam cubitum decedas, examina teipsum in iudicio, & reuoca in memoriam, quicquid illo die fecisti, dixisti, vel cogitasti contra diuinam voluntatem, omnem tuam negligentiam, torporem, & accediam circa diuinum cultum, & quod tam nequiter Domini Dei tui oblitus es.

Dicta paulo post generali confessione, ora Deum, vt omnes errores, omniaque commissa delicta tibi ignoscat, & gratiam qua te emendes largiatur. Incumbens lecto compone te ad modum, quo iacebis in sepulchro, & perpendens paululum scitum, & figuram quam in tumulo corpus tuum habebit, recita quoddam responsorium, aut Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam, vt solet fieri ad sepulchra mortuorum.

Quotiescunque nocte expergiseris, dic Gloria Patri & filio & cat. aut aliquid simile, & quorescung horre signum audis, dic: Benedicta sit hora, in qua Dominus meus Iesus Christus natus & mortuus est pro nobis: O Domine in hora mortis memento mei. Et considera quomodo vita tua iam hora breuior est, quam ante, & tela tua paulatim finitur.

Quando mensa accubiturus es, aut a mensa surrecturus, memento semper exempli Domini nostri: elena cor tuum ad Deum tuum, considera quomodo ille est, qui dat tibi cibum & potum, & qui creauit omnia in vsum tuum: redde illi gratias pro cibis, quos dat, perpende quot homines fame pene moriuntur, quibus tu tanto beator es: recordare quanta cum facilitate possides tu, quod alij vix magnis periculis & laboribus possunt conquirere.

Quando a Tentatore Diabolo impugnaris, optimum remedium est, si confestim recurras ad Crucem, & in ea Iesum Christum pendentem, immaniter flagellatum, spinis coronatum, in Cruce extensum, & non habentem speciem neque decorem: sanguinis pretiosi riuulis e toto corpore scaturientibus. Recordare precipuam causam, cur illic pendeat Dominus tuus, non aliame esse, quam vt regnum peccati destrueret. Ora illum cum deuotione, ne permittat rem tam odiosam, in corde aut oculis tuis dominari: quam ipse tantis sumptibus & laboribus relegauit, atque destruxit: & dic: O Domine mi tu pendes hic in ligno, vt ego non peccem: & non sufficiet mihi hoc vt peccatum fugiam? Oro te Domine mi, per sacratissima illa tua vulnera, noli permittere, vt vnquam a te derelinquar, cum ad te veniam, imò Domine, monstra mihi optimum portum in quo possum saluari. Si tu reprobaueris me, quo vadam? quid faciam? quid de me fiet? quis me defender? Adiuua me Domine mi & tuere me ab illo Dracone, cum nihil possum sine te.

Erit etiam consultum, vt nonnunquam signes te signaculo Sanctae Crucis, aut saltem hoc signo per celebrem cogitationem munias inrus cor tuum. Quod si haec feceris, tentationes erunt tibi materia & occasiones nobilioris, angustiorisque corone, facientque vt mens tua crebrius ad Deum eleuetur, & Diabolus, qui spe victoriae inductus venerat, turpiter victus fugiat. Inter omnia exercitia ista plurimum commendantur suspiria, quae maximorum desideriorum sunt indicia, quibus anima a Spiritu S. prauecta, & amore Dei vulnerata suspirat, & ardeni desiderio ad amorem Dei anhelat, ideoque amorem hunc sine intermissione, magnaque petit instantia.

Hec meditatio, & sanctum hoc exercitium tam vtile est, vt si fiat assidue, siue sit inter manducandum, bibendum, eundum, vel laborandum, saepe maioris sit dignitatis & efficaciae, quam alia exercitia prolixa, & orationes copiose.

Exercitium hoc commodius, & vtilius fit desiderijs & gemitibus interioribus, quam verbis: verba tamen etiam adiuuant semper, quae potest homo nonnunquam in hunc, aut similem modum proferre.

O bone Iesu, O dulcedo cordis mei: O vita anime, quando tibi in omnibus, & per omnia placebo? quando mihi ipsi perfecte moriar? quando praeferam te ceteris omnibus creaturis: quando non viuet amplius in me quicquam praeter te Domine? Miserere mei Domine, & adiuua me. Tua vulnera Domine, tanquam rosas vernantes saluo, absconde me Domine in illis, & laua me in illis, vt per omnia mundus sim, & amore tuo inflammatus, O Domine Deus, O principium admirabile, o pietas amabilis charitatis, o carissima lux intellectus mei, o quies meae voluntatis, quando te ardenier amabo? Dignare Domino trahere animam meam amoris tui iaculo, dignare me tibi consociari, vt vnum quid tecum fiam. O desiderium meum: o spes mea: o refrigerium meum. Ab si anima mea digna tuis esset amplexibus, vt omnis torpor, omnisque te por meus ab igne tui amoris anima absumatur. O anima anime meae: o vita vitae meae te totum desidero, & me totum tibi offero, totum toti, vnum vni, & vnicum vnico. O si locum haberet in me quod tu Patri dixisti: Pater sancte, sint vnum sicut & nos vnum sumus, Ego in eis, & tu in me, vt sint consummati in vnum.

Nihil aliud volo, nihil aliud desiderio, nihil aliud a te peto, tu namque solus mihi sufficis. Tu meus es Pater, tu mea mater, tu defensor, tu ductor, tu omne bonum meum. Tu es totus amabilis, totus delectabilis, totus fidelis. Quis vnquam tam liberalis fuit, vt dederit semetipsum? quis vnquam tam tenere dilexit, vt semetipsum pro vili creatura in mortem tradiderit? Quis tam humilis, qui adeo minuit & humiliavit suam Maiestatem? O Domine, qui neminem despicias, neminem fastidis, neminem repellis qui te quaerit: imò vocas, & excitas, vt obuia procedat: tuae namque delitiae sunt esse cum filiis hominum.

Tibi Domine benedicunt Angeli, quid inuenisti in nobis aliud, quam fordes peccatorum? Quare voluisti nobiscum esse vsque in consummationem seculi? An non sufficiebat tibi, quod pro nobis passus, etiam Sa-

Granat. Opusc. spiritual.

62

cramen-

Vesper
quidagen-
dum.

Quando
hora sonat.

Mensa ac-
cubiturus
quidagen-
dum.

Oratio con-
tra tenta-
tiones.

Oratio.

lan. 17. 11.

cramenta nobis in medicinam, & Angelos in socios & tutores reliqueras? Etsi nos quidem tantis beneficiis sumus ingrati, tamen inter nos habitare voluisti, tam bonus enim es, ut non possis temetipsum negare.

Faciamus igitur Domine (si sic tibi placeat) pactum: tu habes curam mei, & ego curam habeo tui. Fac mecum Domine, quod tibi placet: tu enim scis quid desit mihi, & quid mihi expediat: tuus esse volo, non alterius. Da mihi gratiam Domine, ne quicquam præter te queram, aut desiderem: & ut totum me tibi offeram.

O ignis, qui me accendis: o charitas, quæ me inflammas: o lumen me illuminans: o requies mea: o vita mea: o amor meus, qui semper ardes, & nunquam exstingueris: quando te perfecte redamabo? quando te nudis animæ meæ brachijs amplexabor? quando me & mundum vniuersum amore tui contemniam? Quando anima mea cum omnibus potentijs, & viribus eius tecum vnietur? quando in abyssu tui amoris absorbebor?

Dulcissime, amantissime, pulcherrime, sapientissime, ditissime, nobilissime, pretiosissime, & dignissime qui amaris & adoraris, quando sic te amabo, ut in amore tuo totus iaceam absorptus? O vita animæ meæ, quæ ut me viuificares mortem subiisti, & moriens mortem occidisti: occide quoque Domine & me, hoc est, omnes meas peruersas ad malum pronitates; voluntatem quoque propriam, & quicquid impedit, quo minus tu mecum viuas. Postquam autem me sic occidisti, fac me tecum viuere, per amorem, & bona opera: ut obferuem fideliter omnia tua mandata, iussaque superiorum meorum, & ea solum sequar, quæ sunt spiritus.

O benignissime Iesu, da mihi perfectam renunciationem, atque odium peccati: perfectam quoque cordis ad te conuersionem, ut omnes meæ cogitationes, omniaque meæ desideria in te solo, & circæ te solum versentur. O vita, sine qua morior: o veritas, sine qua fallor: o via, sine qua deuior: o salus, sine qua pereor: o lumen, sine quo in tenebris ambulo. Noli Domine, noli permittere, ut vnguam à te diuellar: in te enim solo viuo, & sine te morior: in te saluus, & sine te perditus sum: in te aliquid sum, extra te nihil sum: quemadmodum manifestius declarabo in sequentibus considerationibus, quæ mihi erunt tanquam lucidissimum speculum, quod immortis oculis inspicis, magnitudinem & multitudinem miserationum mearum ridebo.

EXERCITIVM MENTALE, IN SEPTEM MEDITATIONES

DISTRIBVTVM: QUAE TOTIDEM SEPTIMANARUM diebus possunt accommodari.

MEDITATIO PRIMA, DE MISERIA, IN qua creatus est homo.

Ier. 20, 18.



PROPHETA Ieremias propriæ conditionis deplorans miseriam, ait; *Quare de vulua egressus sum, ut viderem laborem & dolorem & consumerentur in confusione dies mei?* Si Propheta in vtero matris sanctificatus tam lamentabiliter de seipso loquatur, quid dicam ego miser & infelix, à matre mea in peccatis natus & conceptus? Optimè nobis consuluit Hugo de S. Victore; O homo, ait, discite ipsum cognoscere: Melior es si te ipsum cognoscas, quam sit te neglecto cursus syderum, vires herbarum, complexiones hominum, naturas animalium, cœlestium omnium & terrestrium scientiam haberes. Multi enim multa sciunt, & seipsos nesciunt, cum tamen summa Philosophia sit cognitio sui.

Hugo lib. 3. de anima.

Quid fuerit homo antequam fuit natus.

Considera itaque o homo, quid eras antequam nascereris? quid iam natus es donec moriaris? & quid post mortem futurus es? Antequam nascebaris, ecce quid eras aliud, quam immunda & turpis materia, de corruptione carnis, in putredine deliciarum, in ardore libidinis, & quod peius est, in corruptione peccati concepta? Perpende quali cibo nutritus es, in vtero matris tuæ conceptus: sane non alio, quam sanguine immundo, menstruoso, & noxio; qui manet in foeminis à conceptione, ut eo fetus in vtero nutriatur. Qui sanguis, quam immundus & virulentus est, docent Philosophi naturales, asserentes, quod si tetigerit herbam, ea marcescit; si arbores, fructum amplius non proferunt, & si canes lambant, confestim in rabie vertuntur. Memento quod Deus te de limo terræ plasmavit, quæ omnium elemen-

torum est vilissima. Stellas & Planetas creauit ex igne, volucres ex aëre, pisces ex aqua: homines & cetera animalia ex terræ limo. Confer itaque te piscibus, & bestijs ex aqua natis, & inuenies te vilioris, abiectionisque conditionis, atque naturæ, quam ille sunt. Si volucres intueare, & quæ in aëre viuunt, creaturas, neque his comparandus es, si Planetarum, stellarum, aliarum rerum ex igne factarum naturam consideres, multo tua erit ignobilior. Non potes cœlestibus comparari, nec terrestribus anteponi: sed si te brutis animalibus conferas, in his solis aliquam tui similitudinem, & cognationem inuenies, teste Sapiente, qui dicit, eundem esse interitum hominū & iumentorum, atque æquam vtriusque conditionem. Non habet enim homo, quo ad corpus aliquid amplius, quam brutum cum vterque de terra plasmatus sit, & per mortem vterque vicissim in terram reuertatur.

Recordare quod cum nascereris, in hunc miserabilem mundum plorans effusus es, & eiulatu tenero, quasi præsciis, labores timores, & dolores, & quod peius est, mortem ipsam desleuisti. Quare si forsitan altiori & nobiliori loco natus sis, nec memineris quam vile tuum fuerit principium, & origo quam abiecta: si pulchritudo vultus & formæ, si dispositio corporis, si fauor populi, si feruor iuuentutis, & diuitiarum affluentia cognitionem tui à te abstulerint, scire nihilominus cupias, quid homo sit, audi gloriosissimum Patrem nostrum B. August. stellam atque lumen Doctorem Ecclesiæ, audi quid dicat: Miser, inquit, quid sum nisi vas plenum stercore & corruptione?

D. August.

Vox.

vermis foetens & detestandus? pauper, nudus, subiectus multis necessitatibus? qui nescio unde venerim, & quò vadam. Miser & mortalis, cuius dies vt umbra fugiunt, cuius vita crescit & decrescit vt Luna, & tanquam folium in arbore nunc virens, & cras arefcens. Si terra, miseria, filius iræ, & vas indignationis atque reprobationis. In immundicia peccatorum natus, viuo in miseria & labore, moriar denique in dolore & angustia. Et D. Bernardus: Nihil aliud est caro, inquit, cum qua tibi tanta societas, nisi spuma caro facta, fragili vestita decore: sed erit, quando erit cadaver miserum, & putridum, & cibus vermium. Nam quantumcunque excolatur, semper caro est. Si diligenter consideres, quid per os & nares, ceterosque corporis meatus egrediatur, vilius sterquilinum nunquam vidisti. Attende homo quid fuisti ante ortum, & quid es ab ortu, vsque ad occasum: atque quid eris post hanc vitam. Profecto fuisti quod non eras, postea de vili materia in vilissimo panno inuolutus, menstrualis sanguine in utero materno fuisti nutritus. Tunica fuit pellis secundina, sic indutus & ornatus venisti ad nos.

D. Bernard.
in medic.

Nec memor es quàm sit vilis origo tui?
Forma fauor populi, sexus iuuenilis, opesque,
Surripere tibi, noscere quid sit homo?
Nihil aliud est homo, quàm sperma foetidum, fæces stercoreum, & cibus vermium:
Post hominem vermis, post vermem fætor & horror;
Sic in non hominem vertitur omnis homo.

Innocentius
de miseria
vite huma-
næ.

Matth. 7, 18.

Hactenus D. Bernardus, cui altipulatur B. Papa Innocentius: O indignitas, ait, & vilitas conditionis humane. Considerate plantas & arbores, omnes produciunt frondes, flores, & fructus odore & sapore suaves: miser autem homo, productus pestiferos & ingratos odores: & qualis est arbor, tales sunt fructus: non potest enim arbor mala, fructus facere bonos.

Iob. 14, 1.

Gen. 3.

Iob. 34, 15.

Iob. 10, 9.

Vis autem manifestius adhuc scire, quid sit homo, postquam natus est? audi patientissimum Iob: Homo, inquit, natus de muliere, breui viuens tempore, multis repletur miserijs: qui quasi flos egreditur, & conuertitur: & fugit sicut umbra, & nunquam in eodem statu permanet. Quid hominum querimus testimonia? Deum ipsum interrogemus, & dicet: *Memento homo, quia cinis es, & in cinerem reuerteris.* Hanc cognitionem habebat S. Iob, cum diceret Deo: *Memento Domine, quod sicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me.*

Quid superbis homo lutee? quid insolentis & puluis? unde laudari vis & cinis, cuius conceptio est culpa, natiuitas poena, vita labor, mors necessitas? Quid tam delicatè nutrit corpus? cur tam pretiosis ornas vestibus, quod paulò post à vermibus comedetur in sepulchro? cur non potius animam bonis exornas operibus, quæ à manibus Angelorum Deo in cœlis offerretur? Cur animam tuam contemnis, & carni tantopere blandiris? ecce confusione & ordinem inuersum; anima, quæ debebat dominari, seruit carni, & caro, quæ debebat seruire, dominatur. Cur patris ut Domina facta sit famula, & famula imperium Domina sibi usurpet? Nescis quia caro tua inimica domestica sit animæ tuæ, quæ sub specie amicitie, crudelior est quouis hoste crudelissimo? Cum foues & delicatè nutrit illam, hostem tibi ipsi creas: cum ornas & blandiris illi, inimicum in te armas: cum preciosis vestibus, & exoticis ferarum pellibus illam induis, animam tuam omni vestimento cœlesti spoliasti.

Tertio considera peccator, quid, & qualis futurus es, cum viuere desines. Nihil aliud profectò eris quàm miserum & foetidum cadaver, habitatio & cibus vermium. Corpora eorum, qui ex hac vita migrā-

Granat. Opusc. spiritual.

runt, si placeat, intueri, & nihil inuenies in illa, præter cineres, vermes, foetorem, & horrorem. Quod tu modò es, fuerunt illi, & quod illi sunt, tu modò futurus es. Fuerunt homines, vt tu nunc es: ederunt & biberunt, quo modo tu nunc edis & bibis; Duxerunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Vide quomodo caro in tantis delitijs nutrita, iam vermibus esca iacet in sepulchro: & quomodo infelix anima descendit, vt fomes sit infernalis illius incendij, sine aliqua spe, fore, vt cursus tormentorum & poenarum vnquam finiatur. Quid proderit illis tunc vana gloria? breue gaudium, & potentia mundi huius quid illis conferet? quam tunc illis utilitatem adferent delitiæ carnales, & concupiscentia diuitiarum? Vbi tunc risus & iocunditas? ubi iactantia & falsi gaudij præsumptio? O in quàm graues misérias post breuem voluptatem lapsi sunt? à falsa exultatione ceciderunt in miseriam, & carnificinam perennem. Quod illis accidit, & tibi potest accidere: tu enim & homo es, & ex puluere atque cinere compactus atque formatus, vt illi fuerunt: homo de humo, limus de limo, & in puluerem atque cinerem post obitum reuerteris, & nescis ubi, quando, & quomodo. Quare cum te mors vbique expectet, si sapias, & tu illam vicissim in omni tempore & loco expecta. Meminerint amatores huius seculi, inquit Isidorus, quam brevis sit huius seculi beatitudo, quam exilis sit eius gloria, quàm debilis & caduca potentia. Dic mihi, si poteris, ubi sunt præteritorum temporum Reges, Principes, Imperatores? ubi diuites mundi, & potentes huius seculi? Omnes sicut umbra transierunt, tanquam somnus euantuerunt, & si quis eos quærat, non inueniet. Quid si dicamus: Regum & Principum illorum nōnullos sese perpetuò victuros, morituros autem nunquam existimasse? O cæci & ignari, ecce non est ita, ecce aliter res accidit, quia vos sicut homines mortui estis, & defecit vita vestra, sicut aliorum Principum, qui fuerunt ante vos. Quæ sit hominis conditio post mortem, optimè docet S. Bernardus; Quid caduere, inquit, magis foetidum? quid homine mortuo magis horrendum? qui vultu venusto, & statuta formosa erat dum viueret, post mortem aspectu horrendo iacet: hominem enim mortuum sequitur vermis, putredo, & horror. Quod cum ita sit, quid profunt diuitiæ, delitiæ, & honores? Nec diuitiæ liberant à morte, nec à vermibus delitiæ, nec honores à putredine. Et S. Chrysost. dicit: Num vidisti quosdam qui in delitijs, in ebrietatibus, in reliquo huius vitæ ludibrio mortui sunt? Vbi nunc sunt, qui pridem videlicet per forum tumidi superbia, cum multis affectatoribus se mouebant; qui sericis induti vestimentis, vnguentum olentes, arridentes parafito, & semper affixi scenæ, ubi nunc illorum est phantasia? sublata est. Cœnarum sumptus immodicus, risus, quies animæ, cogitationis diffusio, vita mollis, otiosa, luxu perdita, ubi nunc? Euolarunt omnia. Quid ex corpore factum est, quod pridem tanto famulicio, tam exquisita munditia abundabat? Abijt nimirum ad sepulchrum. Contemplare puluerem, cineres, vermes, eius formæ speciem, & amarè suspicabis.

Iob. 21.

Isidorus.

Bernardus.

Chrysost. e.
pist. ad
Theodor.
laph.

Intuere cum diligentia & admirare illorum singula monumenta, scrutare sepulchra, cineres atque ossa euolue, nihil præter cineres hic inuenies: nihil præter reliquias vermium, qui corpora eorum comederunt, reperturus es, & vide qualis nunc sit finis eorum, licet in delitijs & gloria vixerunt in hoc seculo. Faxit Deus, vt hæc diligenter consideres, nec vnquam memoriæ tuæ excidant. Sed (proh dolor) infelices filij Adæ, postpositis veris & salutaribus studijs, caduca quærunt & transitoria. Tu itaque, mi

Gg 2 frater,

*Damen rex
superbia.
Iob. 41.
Greg. lib. 34.
Moral. c. 13.*

*Esa. 14.
Gen. 3.
Exod. 14.
1. Reg. 16.
Daniel. 4.
2. Machab. 6.*

frater, si semper in corde tuo mediteris, & consideres miseriam, vilitatemque huius vitæ, humilis eris, & superbiam detestaberis, cum non ignores superbiam esse tesseram, ex qua filij Diaboli cognoscuntur: *Ipsæ enim est: ut B. Iob ait, Rex super omnes filios superbia.* Confirmat hoc Gregorius, Evidentissimum, ait, reproborum signum est superbia: ac contra humilitas electorum. Cum ergo quam quisque habeat, cognoscitur, sub quo rege militet inuenitur. Vnusquisque enim quasi quendam titulum portat operis, quo facile ostendat, sub cuius fertur potestate rectoris, hoc est Christi, an Diaboli. O maledicta superbia, Deo exosa simul & hominibus. Hæc Luciferum caelo exturbauit: Adamum Paradiso: Pharaonem cum exercitu suo in mari rubro submersit: Saulem regno priuauit: Nabuchodonozorem in belitiam transformauit, & Antiochum teretima vilissimaque morte consumpsit.

MEDITATIO SECUNDA, DE PECCATO; & quæ incommoda ex illo generantur.

1. Ioan. 3. 8.

Qui faciet peccatum, inquit dilectus ille Deo discipulus, ex Diabolo est: quoniam ab initio Diabolus peccat. In hoc apparuit filius Dei, ut dissoluat opera peccati. Peccatum pondus est adeo graue, ut nec celum, nec terra queant illud sustinere, sed cum auctore suo descendit ad inferna. Omne autem dictum, factum, & concupitum contra legem Dei, iuxta B. Augustinum peccatum est: quod non aliter, atqui infernus ipse vitari debet ab omnibus ijs, qui ad celeste regnum aspirant: idque ob tres causas, quarum prima est, quia displicet Deo: secundam, quia placet Diabolo: tertia quia noxium est, & multa adferre homini incommoda.

*Peccatum ob
tria vitan
dum.*

I.

*Esa. 14.
Gen. 3.
Gen. 7.*

Primo, inquam, vitare peccatum debes, quia vehementer illud tuo displicet Creatori, quo loco considerandum est, quid Deus propter peccatum fecit. Nemo ignorat Deum propter peccatum opera manuum suarum destruxisse, propter peccatum Angelos de caelo præcipitasse, homines Paradiso terrestri expulisse, & vniuersum genus humanum aquarum elunice deleuisse, ut liber Geneseos testatur. Alij Reges & Imperatores, ut iniuriam ab hostibus sibi illatis vindicent, eorum vastant regna atque dominia: Deus autem proprium suum regnum euertit, eo, quod peccatum in illud intrauerat. Nec tantum peccatum odit Deus, sed & omne id quod quocumque modo ad peccatum pertinet. Homines etsi vinum vappum sit, non ideo tamen vasa argentea, in quibus est, abijciunt, sed ijs reseruatis, vinum effundunt: Deus verò non tantum peccatum, sed & vasa, in quibus est, quæ sunt creaturæ atque rationales animæ, ad similitudinem suam factæ, pretioso suo sanguine redemptæ, vnâ cum peccato in profundissimum Inferni Oceanum præcipitat. Vnde Sapiens: *Similiter autem odio sunt Deo impius, & impietas eius.* Dicit patientissimus ille Iob: *Diluculo me visitas, & subito probas me.* Qua itaque in re spes mea est, aut in quo cõfidam, nisi in sola misericordia Dei, & in spe celestis gratiæ? Quamuis enim inter probos habitem, quamuis religiosus, deuotus, & amicis fidelibus conuiuiam, si libros sanctos, tractatus pios, hymnos suas legam, & canam, parum mihi proderint, parum valent, si me factor Dei destituit, & meæ me paupertati relinquit. Non est aliud itaque remedium, quàm patientiâ amplecti, negare me ipsum, & totum diuinæ me offerre voluntati. Non est vsquàm homo adeo religiosus, qui nõ subinde sentiat diuinæ consolatione se priuatum, & feruorem sibi spiritus deesse. Non est, vel fuit vnquam Sanctus, quem tentatio aliquando non apprehendit. Verò

*Sap. 14. 9.
Iob. 7. 18.*

non est sublimi illa de Deo contemplatione dignus, qui non antea variis pro amore Dei tribulationibus est exercitatus. Soler ferè semper tentatio præcedens, signum esse, consolationem in foribus adesse. Quare & celestis consolatio promittitur his, qui sunt in tentationibus probati, quod asserit scriptura, cum dicit: *Vincens dabo edere de ligno vite, quod est in paradiso Dei mei.* Quare Deus nec in caelo, nec in terra tam charum, fidelem, & familiarem habet amicum, quem non lethaler odit, si in illo peccatum lethale inuenerit. Quapropter etsi Christus D. Petrum feruentius ceteris Apostolis amabat, nihilominus condemnasset illum, si in illo peccato, cum ter Dominum negauerat, mortem obisset.

Apoc. 27.

Secundò, quod Deus peccatum odit, ex eo liquet, quod vnigenitum filium suum pro peccatis hominum mori voluit, cuius rei testimonium perhibet Esa. dicens: *Propter scelus populi mei percussit eum.* Et sanè ipse Dei filius, ut interficeret peccatum, propriam animam suam in mortem tradidit, ut idem Propheta dicit. Quis autem inuentus est vnquam tanta in hostes suos ira æstuans, qui, ut lædat hostem, vnigenitum occideret filium?

Esa. 53. 8.

Ibidem.

Tertiò, Deum capitaliter odisse peccatum ex eo patet, quod persecutus est illud ab initio mundi, ad finem, non in vno loco, sed vbicunque illud inuenit. Reperit illud in caelo, & statim exterminauit; cum vidisset illud in terris remansisse, in propria venit persona, ut inde quoque eijceret, & tandem in extremo iudicio peccatum Inferni terminis, tanquam loco suo naturali concludet, teste Propheta, qui ait: *Et projiciet in profundum maris, omnia peccata nostra.*

*Deus ubique
peccatum
persequitur.*

Mich. 7. 19.

Quartò, quantopere displiceant Deo peccatum, arguit hæc similitudo; Valde abominabile crimen sit necesse est, ob quod mater dilectissimum sibi filium in ardentem rogam conijceret, nec inde postea leuaret: Ita sanè magnum aliquid sit oportet, atque Deo vehementer exosum, propter quod filios suos in flammis perpetuas projicit, si in illis peccatum inueniat, quos tamen adeo dilexit, ut mori pro illis non recusauerit. Habes itaque hic o peccatrix anima, quam exosum & abominabile Deo sit omne peccatum. Quare si Deo placere cupias, necesse est, ut à peccato immunem te conserues, adeo, ut ne minimum illud in te locum occupet. Erit enim infidelis mulier, quæ in lectum suum alium virum præter maritum admittit, maxime autem, si admissus ille sit inimicus, & à quo multa incommoda sunt expectanda: ita & infidelis illa anima est, quæ ex industria, & voluntariè locum dat peccato, quod Christus Redemptor noster verus sponsus animarum nostrarum tanto prosequitur odio: quod illi tot peperit incommoda, tot damna, tot tormenta; propter quod nudus in crucem sublatu est. Quare lubet hic imitari Prophetam Regium, & dicere: *Cor mundum in me creauit Deus, & spiritum rectum innouauit in visceribus meis.*

Simile.

Simile.

Psalm. 51.

Secundam rationem cur peccatum, præcipue mortale, fugiendum est, diximus esse, quia exhilarat hostem antiquum nostrum Diabolum: quod hilarat Diabolus ex signis colligitur. Primum est, quia nihil est in rerum natura, quo sic afficitur: non quarit aurum, non argentum, non lapides pretiosos, sed animas, quemadmodum in Genesi adumbratur, vbi dicit Rex Sodomorum in persona Diaboli; *Da mihi animas, & cetera tolle tibi.* Beatus Gregorius idem affirmat: Cogita Diabolus non aliud agere, quam decipere & perdere animam cuiuscunque: nam quemadmodum accipiter nihil aquè desiderat, atque cor alterius auis, quam persequitur: sic Diabolus desiderat animam peccatoris.

II.

*Peccatum eni
hilarat Dia
bolus.*

Gen. 14. 21.

Gregorius.

Secundum.

Secundum signum, quo cognoscimus Diabolum peccatum amare, est continua tentatio, qua homines oppugnat, nec vnquam fatigatur hominem ad peccatum sollicitare. Sex enim annorum iam millia ferè sunt, quibus huic vni studio incubuit, vt peccet, & hominem peccare faciat: nec defatigatur, imo nos quotidie peccandi modos inuenit, alacrior fit, & in novos hominem errores quotidie seducit, quemadmodum in libro Iob videmus. Cum enim Deus eum rogasset, vnde veniret? respondit: *Circumui terram, & perambulauit illam.* Adeo enim occupatus est in peccato promouendo, vt dormiendi tempus illi non suppetat, sicut testatur Iob: *Qui comedunt me, ait, non dormiunt.*

Tertium signum placere peccatum Diabolo, ex eo peti potest, quod nunquam peccatis potest satiari. Quamuis enim infinita hominum millia, propter impietatem, & peccatorum turpitudinem ad inferos descendunt, quorum Diabolus auctor est, non tamen satiatur, sed famelicus semper circumit, tanquam Leo rugiens, querens quem deuoret, vti beatus Petrus in sua testatur Canonica Nec satiatum esurit, & sicut, vt in libro Iob dicitur: *Absorbebit flumina, & non mirabitur: & habebit fiduciam, quod Iordanis influet in os eius.* Os eius infernus est, & fluius qui in os eius influit, peccatores sunt, qui magno cum impetu, tanquam rapidissima flumina, currunt ad fauces, quos & ille cupit summo cum desiderio absorbere. In vitis Patrum refertur. Principem Demoniorum, quendam ex suis satellitibus laudasse, atq; honorasse: imò coronatum in folio sedere præcipisse, eo quod ad peccatum luxuria perduxisset monachum, cui quadraginta annos infidias struxerat, nec vnquam ad peccatum inducere poterat. Plange itaque & lamentare, o peccatrix anima, quam amarissimè, cum toties iam fatales inimicos tuos, tuo ipsius damno mortaliter peccando exhilaraueris, & loco illius, puram confessionem, dignamque satisfactionem, redde, vt Deus & Angeli vicissim latentur. Etenim verè gaudium erit coram Angelis Dei, super vno peccatore penitentiam agente.

III. Tertia principalis ratio, ob quam fugiendum est peccatum, ingens damnum est, quod ex eo percipimus. Primò enim per peccatum auertimur, & elongamur à Deo, eiusque inimici efficiuntur. Hoc est quod dicit Esaias: *Iniquitates vestrae diuiserunt inter vos, & Deum vestrum, & peccata vestra absconderunt faciem eius ne exaudiret.* Sed & beati omnes celestis illius patriæ, si peccare possent atque peccarent, de coelo in imam inferni abyssum cadentes, amicitiamque quam cum Deo habent, amitterent. Hinc August. Si delinquat in te fidelis amicus, dignum iudicas, qui reprehendatur: quanto magis dignus es tu, si in Deum omnipotentem & benignissimum patrem peccaueris?

II. Secundò peccatum auctorem suum reum constituit infernalium tormentorum. Et quia lex diuina non multum differt ab humana, quod lex humana facit in corporibus, hoc etiam diuina in animabus operatur. Animaduerte igitur quomodo lex humana transgressore mandati seu Maiestatis Regiæ contemptorem, reum mortis agit; vt in Esdra scriptum est, vbi commemoratur Darius Regem, cum decretum de reedificando templo Hierosolymitano diuulgasset, ad finem adiecit: *A me ergo positum est decretum: Vt omnis homo qui mutauerit hanc iussione, tollatur lignum de domo ipsius, & erigatur, & configetur in eo: domus autem eius publicetur.* Lignum autè hoc, est propria conscientia. Simile exemplum habemus in Hester, vbi Assuerus iubet Amanum in furcam tolli. Hæc est sententia Dei, quam pronuntiabit contra eos, qui in peccatis vixisse deprehensi sunt.

Granat. Opus spirituale.

dentur in illa die: quare & in furcam infernalem tollentur.

Tertium damnum est, quod peccatum spoliatur hominem in hac vita omnibus gratiarum bonis, & in futuro seculo gloria: quare & Salomon dicit: *Miseros facit populos peccatum.* Neque ideo tantum peccator miser est, quia non habet: sed quia etiam perdit semetipsum, & suam libertatem: seruum se facit, & captiuum Diaboli, nec quicquam potest mereri, nec spiritalem quæstum vllum facere: non enim in hoc statu potest aliquod opus meritorium, aut Deo gratum operari. Eo quoque pauperior est, quia non tantum bona, quæ ipse facit, non profunt, sed nec ab alijs potest salus animæ illius promoueri. Non enim viuunt nisi solo corpore. Sceleratus namque homo, teste Boethio, non est viuus, sed mortuus: per peccatum enim sese à luce separauit, & excecatur. Idem testatur Sophonias: *Et ambulabunt, ait, ut cæci, quia Domino peccauerunt: & Dauid: Nescierunt, neque intellexerunt: in tenebris ambulauit, mouebuntur omnia fundamenta terræ.* Graphicè magis Esaias in persona peccatorum: *Palpauimus sicut cæci parietem, & quasi absque oculis atrectauimus: impegimus meridie quasi in tenebris, in caliginosis, quasi mortui.* Peccatum idem est in anima, quod putrefactio in pomo: quemadmodum enim illa saporem, odorem, calorem, totumque pomi corrumpit vigorem: ita & peccatum tollit ab anima dignitatem gratiæ, odorem bonæ famæ, colorem suæ pulchritudinis. Hanc ob causam Esai. peccatores comparat luto platearum. Aug. quoque asserit, canem mortuū minus fecere in naribus hominum, quam peccatrix anima coram Deo, & Angelis. Idem quoque in sermone quodam, volens hominem à via peccatorum reuocare, ait: Quid prodest, si omnia sint in ædibus tuis bona, ipse autem bonus non sis? Quid enim vis mali, dic mihi, in omnibus actibus tuis, cogitationibus, cupiditatibus? In terra non vis segetem malam, non vis vtique malā, sed bonam arborem, equum, seruum: bonum amicum, bonum filium, vxorem bonam. Sed quid hæc magna commemorem, quando non vis vestem malam habere, sed bonam, caligam denique ipsam non vis nisi bonam? Aut da mihi aliquid te velle, quod malum est, nec te velle aliquid bonum? Puto villam malam non vis, sed bonam: solam animam malam vis? Quid te offendisti? Quid de te tu ipse male meruisti? Inter bona tua non vis esse malum, nisi te solum? Oro te saltem caligis tuis vitam antepone.

Omnia quæ tibi ob oculos versantur bona sunt, pulchra sunt, & elegantia, omniaque a te diliguntur, & qui fieri potest, vt ipse velis esse malus, vilis, immunus, & abiectus? Si omnia, quæ in ædibus tuis sunt, loqui possent, clamarent alta voce, & dicerent: Si tu velis nos esse bona, & nos etiā dominum bonū volumus, & contra te ad Deum vociferarentur: O bone Deus, tu dedisti huic tot bona, tantasque diuitias, cum tamen malus sit, quid prodest illi, quod habet, cum non possideat Dominum, qui ista tribuit illi?

Quartum damnum est, quia peccatum facit hominem brutum pecus, vel bestiam. Propterea dicebat Boëtius: Si ab homine bono bonitatem auferas, erit bestia. Et in Ethicis ait Aristoteles, talē hominē bestijs peiorem. Nec dissentit ab his scriptura sacra, cum dicit: *Homo cum in honore esset, non intellexit: comparatus est inuentis insipientibus, & similis factus est illis.*

Quintum damnum est, quia peccatum facit hominem filium, & seruum Diaboli: hinc est illud Ioannis: *Qui facit peccatum, ex Diabolo est.* Et Dominus ait in Euangelio: *Vos ex parte Diaboli estis.* Quam igitur infelix es, o peccator, qui tanta sentis damna?

III.

Pro. 14, 34.

Boeth. Lib. 3. de consol. Philosoph. ca. 1.

Soph. 1, 17. Psal. 81, 3.

Esaiæ 59, 10.

Simile.

Esai. 10.

August. ser. 144. de temp.

IV.

Boeth. Lib. 4. de consol. Philos.

Psal. 48, 13.

V.

1. Ioan. 3, 8. Ioan. 3.

Gg 3

damna: misere itaque anima tua, & noli illam peccatis onerare.

His omnibus sic sese habentibus, memento homo, & agnosce tria hac maxima mala, quae peccata tibi parunt: ut sunt, offensa Dei, gaudium Diaboli, & damnum infernale. Considera praeterea nobilitatem animae tuae, & quam periculosa sunt tua vulnera, quae non nisi sanguine, vulneribusque filij Dei sanari poterunt. Nisi anima tua vulnera fuissent in aeternum lethalia, non fuisset pro ijs mortuus Dei filius. Noli ergo contemnere, & floccifacere concupiscentias animae tuae, quas tanti fecit illa suprema Dei Maiestas. Ille vberimas fudit pro te lachrymas, tu lectum tuum lava per singulas noctes, & lachrymis tuis continuaque contritione riga. Ille effudit pro te sanguinem suum: tu effunde tuum per assiduam cordis & spiritus afflictionem. Noli attendere quid corpus appetat, sed adverte quid anima quaerat: dicit enim B. Gregorius, ubi corpus modicum vivit in delicijs, ibi anima perpetuis cruciatur tormentis. Quanto autem magis in hac vita affligitur corpus, tanto amplius exultat spiritus in altera. Optime ergo monet D. Augustinus: Abnegemus propriam voluptatem propter Iesum Christum; semel enim ea erit deferenda nec placet Deo, quod propter bona temporalia perdimus aeterna. Si tibi permitteretur annis aliquot in delicijs huius carnis vivere, haec conditio, ut postea oculi tibi eruerentur, aut ut omnibus delicijs priuatus cum fame, siti, omnique afflictione & miseria luctarer, nunquam te huiusmodi delicias optaturum exilimo. Quid quæso est vita haec? Verè non est spacium vnius mensis. quid mensis dico? non horarum momenti, si cum illa aeterna beatitudine aut tormentis inferni, quae finem non habent, & quibus non possunt similes excogitari conferatur.

TERTIA MEDITATIO, QUAM periculosum sit differre penitentiam.

Mat. 16, 24.
Luc. 9, 24.

Redemptor noster omnes nos inuitans ad penitentiam, ait: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me: qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam.* Necesse est, ut omnes peccatores hanc crucem tollant, & cum perseverantia portent, si cupiant cum Christo Iesu regnare. Quare B. Hieronymus scribens ad Susannam, ait: penitentiam debere peccatis aut parem esse, aut maiorem. Necessaria est, inquit, penitentia, quae aut aequet crimina, aut certe excedat. Et B. Augustinus: Quicumque vult salvus esse, oportet ut saltem lachrymis contritionis, & cordis laetetur, cum post baptismum mundus factus sit ab omnibus sordibus, quas peccando contraxit. Quod si dixeris, durum esse sermonem hunc, nec posse te mundum deferere, nec carnem odisse, nec corpus castigare: audi quid dicatur, non à me, sed à B. Hieronymo: Difficile, imo impossibile est, ut praesentibus quis & futuris fruatur bonis: ut hic ventrem illic mentem impleat: ut de delicijs transeat ad delicias: ut in utroque seculo primus sit, & in caelo, & in terra appareat gloriosus. Quam sententiam confirmat D. Gregorius: Multi, inquit, cupiunt volare de iustitia exilij praesentis vitae, ad coeleste gaudium: interim nolunt huius mundi deferere voluptates. Gratia Christi Iesu illos vocat, sed concupiscentia seculi retinet. Cupiunt mori cum iustis, & non volunt vivere cum illis: huiusmodi peribunt in aeternum, quia opera eorum sequentur eos. Asperitas vitae B. Ioan. inquit D. Bernardus, dura mortis est sententia peccatoribus: qui cum nullus eo maior inter natos mulierum surrexisset, innocentissimum illud corpus sic castigat, sic extenuat, sic affli-

Hieron. in
Epist. ad Su-
san.

Hieron. in
Epist. ad Lu-
lianam c. 4.

Bern. serm.
de Io. Bap.
Matth. 11.

git & vos induci festinatis bysso, & purpura, & splendide epulari? O homo nequam, non est hac ad coelum via regia. Memento diuitis illius Epulonis, qui fuit tantorum bonorum Dominus, qui induebatur purpura & bysso, & epulabatur splendide, postea vero non potuit habere guttulam aquae, quae linguam suam refocillaret in medijs inferni flammis positus. Perpende hic amice mi, & penitentiam age dum tempus tibi suppetit. Audi B. Gregorium: Deus est penitenti veniam spondit, peccanti tamen castitatem non promittit. Penitentia est praeterita peccata plangere, & futura non admittere. Quare optime dictum est à B. Augustino: Inanis est penitentia, quam sequens culpa coinquinat: nihil profunt lamenta, si replicentur peccata: nihil valet à malis veniam poscere, & mala denuo iterare.

Ad maiorem horum omnium intelligentiam notandum est, veram penitentiam tribus partibus constare, quae sunt, cordis contritio, oris confessio, & operum satisfactio. Tribus enim modis in Deum peccavimus, cogitationum delectatione, imprudentia linguae, atque operum superbia: & haec tria tribus contrarijs remedijs curanda sunt, delectatio cogitationum dolore, & contritione cordis: imprudentia loquendi oris confessione, & superbia operationis integra satisfactio. De tribus itaque his partibus agamus, & quidem de contritione prius, quae est dolor voluntarie de peccatis assumptus, cum proposito confitendi, satisfaciendi, & in posterum non peccandi. Debet autem contritio quatuor habere gradus, secundum Bernardum. Porro, inquit, ex integro sensum recuperasse fecias, si tuam conscientiam quadruplici sentis compunctione morderi, pudore gemino, & gemino timore. Igitur in tua pro te lamentatione, cogita Deum factorem tuum, cogita patrem tuum, & beneficium, cogita Dominum tuum, ad omnia reus es. plange per singula: ad primum & ultimum respondeat timor tuus, & ad duo media pudor. Elto quod dissimulet pater, ignoscat beneficium: sed non Dominus & creator. Et qui parit filio, non parit figmento, non parit seruo nequam, &c. Offendimus Deum Dominum nostrum, & creatorem omnium: turpius offendimus patrem nostrum coelestem, adeo beneficium, qui nos sustentat, qui nutrimentum dat, quia in re peiores sumus canibus, qui amant & sequuntur hos, à quibus aluntur: turpissime autem Deum offendimus, Deum, quia peccando crucifigimus, quantum in nobis est, denuo nostrum Redemptorem, qui sanguine suo pretiosissimo nos redemit, & ab omnibus laqueis atque catenis peccatorum, à crudelitate Daemonum, à poenis infernalibus liberauit. Debemus autem de tribus conteri, de peccato scilicet commissio, de bono omisso, & de tempore amisso. De dignitate contritionis loquitur Augustinus. Plus valet contritio cordis, quam toto ore beperegrinari. & Cassianus in Psal. *Ad Dominum cum tribulaver*, inquit, Dominus nescit differre, quem compuncto corde sibi senserit supplicare. Chrysost. quoque: Sola, inquit, est compunctio, quae facit hominem horrescere purpuram, desiderare cilicium, iuste operari, amare lachrymas, fugere risum.

De Confessione, quae est altera pars penitentiae, dicit B. Augustinus, quod est salus animarum dissipatrix vitiolorum, restauratrix virtutum, oppugnatrice Daemonum, pavore inferni, obstaculum Diaboli. O sancta atque admirabilis confessio, tu obtulis os inferni, & aperis portas paradisi. & alibi: Qui seipsum accusat in peccatis suis, hunc Diabolus non habet iterum accusare in die iudicii, si tamen confitens penitendo deleat, quae fecit: nec iterum renovet, quae egit. Sed vanobis, quod cum tanta sint penitentia bona, tam pauci inveniuntur, qui illam suscipiunt.

Hinc

Luc. 16.

Veram penitentiam August. in Soliloq.

Penitentia partes tri.

Contritio quid sit.

Bern. s. 16. in Cant.

August.

Cassianus in Psal. 139.

Chrysost. de compunctione cordis.

Confessio. Serm. 30. ad fratres in deserto.

Serm. 56. de tempore.

facta esset: iuxta id, quod Christus ait in Euangelio.
 Matt. 23, 40. *Quod uni ex his minimis fecistis, mihi fecistis.* Deus itaque pro pauperibus stipem mendicat à diuite, à quo diues vicissim quotidie orat regnum cœlorum. Qui igitur negauerit pauperi Eleemosynam, ipso petente Deo, vehementer timendum est, ne Deus vicissim illi denegat regnum cœlorum, nec audiat eum clamantem: iuxta illud Salomonis: *Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur.*

Secundum, quod diues Eleemosynam daturus, debet cogitare, est: Deum id pro paupere flagitare, quod suum est, cum sit Dominus omnium, quæ possidemus, quare profectò ingratissimum sit oportet, qui pauperi negat Eleemosynā necessariam. Longè erat ab hac ingratitudine David, cū diceret: *Tua est Domine magnificientia, & potentia, & gloria, & victoria, & tibi laus.* Cuncta enim quæ in cœlo sunt, & quæ in terra, tua sunt: tuum Domine regnum, & tu es super omnes Principes. *Tua diuitia, & tua est gloria. Tua sunt omnia, & quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi:* Eò verò magis ista cogitatio nos ad Eleemosynā debet incitare, quia Deus quod damus, recipit redditque non simpliciter, sed centuplum. Hoc est quod B. Aug.

Para. 29, 17. dicit: Si vis esse mercator optimus, fenerator egregius: da quod non potes retinere, ut recipias quod non poteris amittere: da modicum, ut recipias centuplum, da temporalem possessionem, ut consequaris hereditatem æternam. Non est itaque tantum ingratus, sed demens etiā, qui non vult dare Deo suos redditus, ut tanto cū fœnore recipiat: cum id iudæi, & Ethnici, & Mauri libenter faciant. Quare respice charissime, & collige thesauros misericordiæ in loco tuto, in cœlesti securitate, & non in terrenis periculis. Cōsidera cor avari esse puteum sine fundo, quanto amplius recipit, tanto amplius concupiscit: nec vnquam satiatur, ut Sapiens ait: *Avarus non implebitur pecunia.* Væ qui thesaurizant in terra: affligitur enim cor eorum, eo quod diuitijs frui nequeant, & seruent cū periculo, easque velint, nolint, aliquando debebunt relinquere, & penas luere in inferno. Thesauriza tu charissime, in propria terra, quæ est cœlum, vbi viues semper: & noli spem habere fruendi his, quæ in terra sunt relinquenda, arbitrare hæc tua esse bona, quæ in pauperes erogasti: non enim sunt bona propria, quæ quis secum fere non potest. Audi quid dicat B.

Aug. in Ep. Ambrosius: Nihil tam commendat Christianū, quam miseratio charitatis. Et B. Hieronym. Non memini me legisse mala morte mortuum, qui libenter opera charitatis exercuit. Habet enim multos intercessores, & impossibile est multorum preces non exaudiri. Sed & Sanctus Leo hanc virtutem commendans: Recipiet à Deo, inquit, fructus integros, à quo pauper sine solatio non recedit. Misericordiæ virtus tanta est, ut sine illa, etsi alia sint, prodesse non possint. Quamvis enim aliquis fidelis sit, & castus, & sobrius, & alijs maioribus ornatus nominibus: si misericors tamen non sit, misericordiam non meretur. Atqui hæc satis esse debent, ad flectendos hominum animos, ut hanc tertiam penitentiae partem, scilicet satisfactionem, prompti atque alacres suscipiant.

De hac penitentia, ut ad propositum reuertamur, Saluator dicit: *Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus.* Quod si verum sit, meritò facienda est penitentia, quam citò fieri potest, imò in ipsa iuventute: tunc enim & nobis utilior est & Deo gratior quæadmodum docet Sapientia: *Memento, ait, Creatoris tui, in diebus iuventutis tue, antequam veniat tempus afflictionis, & appropinquet anni, de quibus dicitur, Non mihi placent. Fili conuertere ad Dominum, nō tardes & ne differas de die in diē ne sub-*

ito veniat ira eius, & te condemnet, atque in tempore vindictæ disperdat te. Ne decipiare maledicti illius Satana suggestionibus, qui tibi ipse suggerit vitæ longioris, & penitentia sub mortē faciendæ, ut ex improviso te opprimat, & extinguat, vti Sapiens dicit: *Repromissio nequissima longioris vitæ multos perdidit dirigentes, & commouit illos quasi fluctus maris.* Mala est, quia rationi aduersatur, & iustitiæ peior, quia est ipsi peccatori contraria, pessima & nequissima, seu maledicta, quia cū voluntate diuina militat. Malam esse & contrariā rationi & iustitiæ trib. probatur exemplis. Primò, contra iustitiā erit, si quis habes multa iumenta, inter quæ grauiorē farcinā potest diuidere, totā vni, ei; debiliori & seniori imponat. Talis est is, qui totū onus penitentia, omniumque peccatorum in iuventute cōmissorum debili referuat senectuti, quæ impar est oneri, nec illud potest portare. De huiusmodi dicit B. Hieron. Qui perdunt tempus penitentia sine fructu, frustra petunt à Domino ianuā sibi aperiri, sed & Propheta Malachias huic maledictionē denunciat: *Maledictus, ait, dolosus, qui habet in grege suo masculum, & vorum faciens immolat debile Domino.* Secundò, stolidior & iniustior esse videtur is, qui cum sanus est & robustus, non vult portare onus exiguum, sed mauult expectare, cū onus grauius est, ipse verò infirmior. Talis est qui nō portat onus penitentia in iuventute, & quam diu leue & exiguum est: sed differt vique ad senium, quando ipse erit debilior & onus grauius. Huius rei exemplum est in lib. Patrum: quidā enim cædens ligna fascē construebat, deinde tentat si portare possit: vidēs autē se oneri non esse parē, plura ligna cedit, fascēque maiorem facit, & quo minus fascem leuare potuit, eo maiorem redditit. Eodem modo & peccatores faciunt, qui prorogantes tempus penitentia, onus peccatorum amplificunt. Nam quemadmodum S. Gregorius dicit, Peccatum quod per penitentiam statim nō expiatur, aliud suo pondere secum trahit. Tertiò, ane manifestē iniustus & demens quis erit, qui totum suā vitæ tempus, omnes sumptus, omnēque suam diligentiam in ædibus extruendis consumit, in quibus tamē habitare non est animus: domū autem in qua commorari decreuit, omnibus suis viribus demolitur? Itē sanē contra iudicium rationis ageret, dignusque esset, qui stolidus & insanus diceretur. Ita facit peccator, qui prorogans suā cōuersionē, vsq; ad horā mortis, ædificat sibi habitaculū in profundo inferni, vbi tamen habitare non cupit. Metue itaque dictum illud, Qui facit contra conscientiam, ædificat in inferno.

Secundo in longitudinis vitæ promissione peius aliquid videtur, cum etiam sit in præiudicium ipsius peccatoris. Et hoc duobus probatur exemplis. Primum est, quia si quis malit esse infirmus, quā sanus, seruus, quam liber: pauper, quam quibusvis diuitijs affluens: talis sibi ipse esset cōtrarius: huic similis est peccator, quia mauult in peccato, quod est spiritalis quædam infirmitas, viuere, imò mortuus esse, quā sanus & robustus. Quare peccator crudelior in seipsum est: mauult enim esse mortuus, quā viuus: infirmus, quā sanus: seruus, quā liber, quomodo est apud Ioannem: *Qui facit peccatum seruus est peccati.* Et B. August. Bonus etiam si seruit, liber est: malus autem, & si regnat, seruus est, neque est vnus hominis, sed (quod grauius est) tot dominorum, quot vitiorum. Secundum exemplum est debitoris qui aliquam pecuniæ summam in vsuram accepit: tanto enim plus crescit debitum, & vsura, quāto ille solutionē diutius prorogat, & quanto minus sufficiens est ad soluendū, tanto est negligētiior, ut se ab vsura illa liberet: certē sibi ipsi inutilis est, & dānum infert: talis est peccator, qui in peccatis peruehens, quo diu-

facta esset: iuxta id, quod Christus ait in Euangelio.
 Matt. 23, 40. *Quod uni ex his minimis fecistis, mihi fecistis.* Deus itaque pro pauperibus stipem mendicat à diuite, à quo diues vicissim quotidie orat regnum cœlorum. Qui igitur negauerit pauperi Eleemosynam, ipso petente Deo, vehementer timendum est, ne Deus vicissim illi denegat regnum cœlorum, nec audiat eum clamantem: iuxta illud Salomonis: *Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur.*

Secundum, quod diues Eleemosynam daturus, debet cogitare, est: Deum id pro paupere flagitare, quod suum est, cum sit Dominus omnium, quæ possidemus, quare profectò ingratissimum sit oportet, qui pauperi negat Eleemosynā necessariam. Longè erat ab hac ingratitudine David, cū diceret: *Tua est Domine magnificientia, & potentia, & gloria, & victoria, & tibi laus.* Cuncta enim quæ in cœlo sunt, & quæ in terra, tua sunt: tuum Domine regnum, & tu es super omnes Principes. *Tua diuitia, & tua est gloria. Tua sunt omnia, & quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi:* Eò verò magis ista cogitatio nos ad Eleemosynā debet incitare, quia Deus quod damus, recipit redditque non simpliciter, sed centuplum. Hoc est quod B. Aug.

Para. 29, 17. dicit: Si vis esse mercator optimus, fenerator egregius: da quod non potes retinere, ut recipias quod non poteris amittere: da modicum, ut recipias centuplum, da temporalem possessionem, ut consequaris hereditatem æternam. Non est itaque tantum ingratus, sed demens etiā, qui non vult dare Deo suos redditus, ut tanto cū fœnore recipiat: cum id iudæi, & Ethnici, & Mauri libenter faciant. Quare respice charissime, & collige thesauros misericordiæ in loco tuto, in cœlesti securitate, & non in terrenis periculis. Cōsidera cor avari esse puteum sine fundo, quanto amplius recipit, tanto amplius concupiscit: nec vnquam satiatur, ut Sapiens ait: *Avarus non implebitur pecunia.* Væ qui thesaurizant in terra: affligitur enim cor eorum, eo quod diuitijs frui nequeant, & seruent cū periculo, easque velint, nolint, aliquando debebunt relinquere, & penas luere in inferno. Thesauriza tu charissime, in propria terra, quæ est cœlum, vbi viues semper: & noli spem habere fruendi his, quæ in terra sunt relinquenda, arbitrare hæc tua esse bona, quæ in pauperes erogasti: non enim sunt bona propria, quæ quis secum fere non potest. Audi quid dicat B.

Ambrosius: Nihil tam commendat Christianū, quam miseratio charitatis. Et B. Hieronym. Non memini me legisse mala morte mortuum, qui libenter opera charitatis exercuit. Habet enim multos intercessores, & impossibile est multorum preces non exaudiri. Sed & Sanctus Leo hanc virtutem commendans: Recipiet à Deo, inquit, fructus integros, à quo pauper sine solatio non recedit. Misericordiæ virtus tanta est, ut sine illa, etsi alia sint, prodesse non possint. Quamvis enim aliquis fidelis sit, & castus, & sobrius, & alijs maioribus ornatus nominibus: si misericors tamen non sit, misericordiam non meretur. Atqui hæc satis esse debent, ad flectendos hominum animos, ut hanc tertiam penitentiae partem, scilicet satisfactionem, prompti atque alacres suscipiant.

De hac penitentia, ut ad propositum reuertamur, Saluator dicit: *Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus.* Quod si verum sit, meritò facienda est penitentia, quam citò fieri potest, imò in ipsa iuventute: tunc enim & nobis utilior est & Deo gratior quæadmodum docet Sapientia: *Memento, ait, Creatoris tui, in diebus iuventutis tue, antequam veniat tempus afflictionis, & appropinquet anni, de quibus dicitur, Non mihi placent. Fili conuertere ad Dominum, nō tardes & ne differas de die in diē ne sub-*

ito veniat ira eius, & te condemnet, atque in tempore vindictæ disperdat te. Ne decipiare maledicti illius Satana suggestionibus, qui tibi ipse suggerit vitæ longioris, & penitentia sub mortē faciendæ, ut ex improviso te opprimat, & extinguat, vti Sapiens dicit: *Repromissio nequissima longioris vitæ multos perdidit dirigentes, & commouit illos quasi fluctus maris.* Mala est, quia rationi aduersatur, & iustitiæ peior, quia est ipsi peccatori contraria, pessima & nequissima, seu maledicta, quia cū voluntate diuina militat. Malam esse & contrariā rationi & iustitiæ trib. probatur exemplis. Primò, contra iustitiā erit, si quis habes multa iumenta, inter quæ grauiorē farcinā potest diuidere, totā vni, ei; debiliori & seniori imponat. Talis est is, qui totū onus penitentia, omniumque peccatorum in iuventute cōmissorum debili referuat senectuti, quæ impar est oneri, nec illud potest portare. De huiusmodi dicit B. Hieron. Qui perdunt tempus penitentia sine fructu, frustra petunt à Domino ianuā sibi aperiri, sed & Propheta Malachias huic maledictionē denunciat: *Maledictus, ait, dolosus, qui habet in grege suo masculum, & vorum faciens immolat debile Domino.* Secundò, stolidior & iniustior esse videtur is, qui cum sanus est & robustus, non vult portare onus exiguum, sed mauult expectare, cū onus grauius est, ipse verò infirmior. Talis est qui nō portat onus penitentia in iuventute, & quam diu leue & exiguum est: sed differt vique ad senium, quando ipse erit debilior & onus grauius. Huius rei exemplum est in lib. Patrum: quidā enim cædens ligna fascē construebat, deinde tentat si portare possit: vidēs autē se oneri non esse parē, plura ligna cedit, fascēque maiorem facit, & quo minus fascem leuare potuit, eo maiorem redditit. Eodem modo & peccatores faciunt, qui prorogantes tempus penitentia, onus peccatorum amplificunt. Nam quemadmodum S. Gregorius dicit, Peccatum quod per penitentiam statim nō expiatur, aliud suo pondere secum trahit. Tertiò, ane manifestē iniustus & demens quis erit, qui totum suā vitæ tempus, omnes sumptus, omnēque suam diligentiam in ædibus extruendis consumit, in quibus tamē habitare non est animus: domū autem in qua commorari decreuit, omnibus suis viribus demolitur? Itē sanē contra iudicium rationis ageret, dignusque esset, qui stolidus & insanus diceretur. Ita facit peccator, qui prorogans suā cōuersionē, vsq; ad horā mortis, ædificat sibi habitaculū in profundo inferni, vbi tamen habitare non cupit. Metue itaque dictum illud, Qui facit contra conscientiam, ædificat in inferno.

Secundo in longitudinis vitæ promissione peius aliquid videtur, cum etiam sit in præiudicium ipsius peccatoris. Et hoc duobus probatur exemplis. Primum est, quia si quis malit esse infirmus, quā sanus, seruus, quam liber: pauper, quam quibusvis diuitijs affluens: talis sibi ipse esset cōtrarius: huic similis est peccator, quia mauult in peccato, quod est spiritalis quædam infirmitas, viuere, imò mortuus esse, quā sanus & robustus. Quare peccator crudelior in seipsum est: mauult enim esse mortuus, quā viuus: infirmus, quā sanus: seruus, quā liber, quomodo est apud Ioannem: *Qui facit peccatum seruus est peccati.* Et B. August. Bonus etiam si seruit, liber est: malus autem, & si regnat, seruus est, neque est vnus hominis, sed (quod grauius est) tot dominorum, quot vitiorum. Secundum exemplum est debitoris qui aliquam pecuniæ summam in vsuram accepit: tanto enim plus crescit debitum, & vsura, quāto ille solutionē diutius prorogat, & quanto minus sufficiens est ad soluendū, tanto est negligētiior, ut se ab vsura illa liberet: certē sibi ipsi inutilis est, & dānum infert: talis est peccator, qui in peccatis peruehens, quo diu-

ito veniat ira eius, & te condemnet, atque in tempore vindictæ disperdat te. Ne decipiare maledicti illius Satana suggestionibus, qui tibi ipse suggerit vitæ longioris, & penitentia sub mortē faciendæ, ut ex improviso te opprimat, & extinguat, vti Sapiens dicit: *Repromissio nequissima longioris vitæ multos perdidit dirigentes, & commouit illos quasi fluctus maris.* Mala est, quia rationi aduersatur, & iustitiæ peior, quia est ipsi peccatori contraria, pessima & nequissima, seu maledicta, quia cū voluntate diuina militat. Malam esse & contrariā rationi & iustitiæ trib. probatur exemplis. Primò, contra iustitiā erit, si quis habes multa iumenta, inter quæ grauiorē farcinā potest diuidere, totā vni, ei; debiliori & seniori imponat. Talis est is, qui totū onus penitentia, omniumque peccatorum in iuventute cōmissorum debili referuat senectuti, quæ impar est oneri, nec illud potest portare. De huiusmodi dicit B. Hieron. Qui perdunt tempus penitentia sine fructu, frustra petunt à Domino ianuā sibi aperiri, sed & Propheta Malachias huic maledictionē denunciat: *Maledictus, ait, dolosus, qui habet in grege suo masculum, & vorum faciens immolat debile Domino.* Secundò, stolidior & iniustior esse videtur is, qui cum sanus est & robustus, non vult portare onus exiguum, sed mauult expectare, cū onus grauius est, ipse verò infirmior. Talis est qui nō portat onus penitentia in iuventute, & quam diu leue & exiguum est: sed differt vique ad senium, quando ipse erit debilior & onus grauius. Huius rei exemplum est in lib. Patrum: quidā enim cædens ligna fascē construebat, deinde tentat si portare possit: vidēs autē se oneri non esse parē, plura ligna cedit, fascēque maiorem facit, & quo minus fascem leuare potuit, eo maiorem redditit. Eodem modo & peccatores faciunt, qui prorogantes tempus penitentia, onus peccatorum amplificunt. Nam quemadmodum S. Gregorius dicit, Peccatum quod per penitentiam statim nō expiatur, aliud suo pondere secum trahit. Tertiò, ane manifestē iniustus & demens quis erit, qui totum suā vitæ tempus, omnes sumptus, omnēque suam diligentiam in ædibus extruendis consumit, in quibus tamē habitare non est animus: domū autem in qua commorari decreuit, omnibus suis viribus demolitur? Itē sanē contra iudicium rationis ageret, dignusque esset, qui stolidus & insanus diceretur. Ita facit peccator, qui prorogans suā cōuersionē, vsq; ad horā mortis, ædificat sibi habitaculū in profundo inferni, vbi tamen habitare non cupit. Metue itaque dictum illud, Qui facit contra conscientiam, ædificat in inferno.

Secundo in longitudinis vitæ promissione peius aliquid videtur, cum etiam sit in præiudicium ipsius peccatoris. Et hoc duobus probatur exemplis. Primum est, quia si quis malit esse infirmus, quā sanus, seruus, quam liber: pauper, quam quibusvis diuitijs affluens: talis sibi ipse esset cōtrarius: huic similis est peccator, quia mauult in peccato, quod est spiritalis quædam infirmitas, viuere, imò mortuus esse, quā sanus & robustus. Quare peccator crudelior in seipsum est: mauult enim esse mortuus, quā viuus: infirmus, quā sanus: seruus, quā liber, quomodo est apud Ioannem: *Qui facit peccatum seruus est peccati.* Et B. August. Bonus etiam si seruit, liber est: malus autem, & si regnat, seruus est, neque est vnus hominis, sed (quod grauius est) tot dominorum, quot vitiorum. Secundum exemplum est debitoris qui aliquam pecuniæ summam in vsuram accepit: tanto enim plus crescit debitum, & vsura, quāto ille solutionē diutius prorogat, & quanto minus sufficiens est ad soluendū, tanto est negligētiior, ut se ab vsura illa liberet: certē sibi ipsi inutilis est, & dānum infert: talis est peccator, qui in peccatis peruehens, quo diu-

ito veniat ira eius, & te condemnet, atque in tempore vindictæ disperdat te. Ne decipiare maledicti illius Satana suggestionibus, qui tibi ipse suggerit vitæ longioris, & penitentia sub mortē faciendæ, ut ex improviso te opprimat, & extinguat, vti Sapiens dicit: *Repromissio nequissima longioris vitæ multos perdidit dirigentes, & commouit illos quasi fluctus maris.* Mala est, quia rationi aduersatur, & iustitiæ peior, quia est ipsi peccatori contraria, pessima & nequissima, seu maledicta, quia cū voluntate diuina militat. Malam esse & contrariā rationi & iustitiæ trib. probatur exemplis. Primò, contra iustitiā erit, si quis habes multa iumenta, inter quæ grauiorē farcinā potest diuidere, totā vni, ei; debiliori & seniori imponat. Talis est is, qui totū onus penitentia, omniumque peccatorum in iuventute cōmissorum debili referuat senectuti, quæ impar est oneri, nec illud potest portare. De huiusmodi dicit B. Hieron. Qui perdunt tempus penitentia sine fructu, frustra petunt à Domino ianuā sibi aperiri, sed & Propheta Malachias huic maledictionē denunciat: *Maledictus, ait, dolosus, qui habet in grege suo masculum, & vorum faciens immolat debile Domino.* Secundò, stolidior & iniustior esse videtur is, qui cum sanus est & robustus, non vult portare onus exiguum, sed mauult expectare, cū onus grauius est, ipse verò infirmior. Talis est qui nō portat onus penitentia in iuventute, & quam diu leue & exiguum est: sed differt vique ad senium, quando ipse erit debilior & onus grauius. Huius rei exemplum est in lib. Patrum: quidā enim cædens ligna fascē construebat, deinde tentat si portare possit: vidēs autē se oneri non esse parē, plura ligna cedit, fascēque maiorem facit, & quo minus fascem leuare potuit, eo maiorem redditit. Eodem modo & peccatores faciunt, qui prorogantes tempus penitentia, onus peccatorum amplificunt. Nam quemadmodum S. Gregorius dicit, Peccatum quod per penitentiam statim nō expiatur, aliud suo pondere secum trahit. Tertiò, ane manifestē iniustus & demens quis erit, qui totum suā vitæ tempus, omnes sumptus, omnēque suam diligentiam in ædibus extruendis consumit, in quibus tamē habitare non est animus: domū autem in qua commorari decreuit, omnibus suis viribus demolitur? Itē sanē contra iudicium rationis ageret, dignusque esset, qui stolidus & insanus diceretur. Ita facit peccator, qui prorogans suā cōuersionē, vsq; ad horā mortis, ædificat sibi habitaculū in profundo inferni, vbi tamen habitare non cupit. Metue itaque dictum illud, Qui facit contra conscientiam, ædificat in inferno.

Secundo in longitudinis vitæ promissione peius aliquid videtur, cum etiam sit in præiudicium ipsius peccatoris. Et hoc duobus probatur exemplis. Primum est, quia si quis malit esse infirmus, quā sanus, seruus, quam liber: pauper, quam quibusvis diuitijs affluens: talis sibi ipse esset cōtrarius: huic similis est peccator, quia mauult in peccato, quod est spiritalis quædam infirmitas, viuere, imò mortuus esse, quā sanus & robustus. Quare peccator crudelior in seipsum est: mauult enim esse mortuus, quā viuus: infirmus, quā sanus: seruus, quā liber, quomodo est apud Ioannem: *Qui facit peccatum seruus est peccati.* Et B. August. Bonus etiam si seruit, liber est: malus autem, & si regnat, seruus est, neque est vnus hominis, sed (quod grauius est) tot dominorum, quot vitiorum. Secundum exemplum est debitoris qui aliquam pecuniæ summam in vsuram accepit: tanto enim plus crescit debitum, & vsura, quāto ille solutionē diutius prorogat, & quanto minus sufficiens est ad soluendū, tanto est negligētiior, ut se ab vsura illa liberet: certē sibi ipsi inutilis est, & dānum infert: talis est peccator, qui in peccatis peruehens, quo diu-

ito veniat ira eius, & te condemnet, atque in tempore vindictæ disperdat te. Ne decipiare maledicti illius Satana suggestionibus, qui tibi ipse suggerit vitæ longioris, & penitentia sub mortē faciendæ, ut ex improviso te opprimat, & extinguat, vti Sapiens dicit: *Repromissio nequissima longioris vitæ multos perdidit dirigentes, & commouit illos quasi fluctus maris.* Mala est, quia rationi aduersatur, & iustitiæ peior, quia est ipsi peccatori contraria, pessima & nequissima, seu maledicta, quia cū voluntate diuina militat. Malam esse & contrariā rationi & iustitiæ trib. probatur exemplis. Primò, contra iustitiā erit, si quis habes multa iumenta, inter quæ grauiorē farcinā potest diuidere, totā vni, ei; debiliori & seniori imponat. Talis est is, qui totū onus penitentia, omniumque peccatorum in iuventute cōmissorum debili referuat senectuti, quæ impar est oneri, nec illud potest portare. De huiusmodi dicit B. Hieron. Qui perdunt tempus penitentia sine fructu, frustra petunt à Domino ianuā sibi aperiri, sed & Propheta Malachias huic maledictionē denunciat: *Maledictus, ait, dolosus, qui habet in grege suo masculum, & vorum faciens immolat debile Domino.* Secundò, stolidior & iniustior esse videtur is, qui cum sanus est & robustus, non vult portare onus exiguum, sed mauult expectare, cū onus grauius est, ipse verò infirmior. Talis est qui nō portat onus penitentia in iuventute, & quam diu leue & exiguum est: sed differt vique ad senium, quando ipse erit debilior & onus grauius. Huius rei exemplum est in lib. Patrum: quidā enim cædens ligna fascē construebat, deinde tentat si portare possit: vidēs autē se oneri non esse parē, plura ligna cedit, fascēque maiorem facit, & quo minus fascem leuare potuit, eo maiorem redditit. Eodem modo & peccatores faciunt, qui prorogantes tempus penitentia, onus peccatorum amplificunt. Nam quemadmodum S. Gregorius dicit, Peccatum quod per penitentiam statim nō expiatur, aliud suo pondere secum trahit. Tertiò, ane manifestē iniustus & demens quis erit, qui totum suā vitæ tempus, omnes sumptus, omnēque suam diligentiam in ædibus extruendis consumit, in quibus tamē habitare non est animus: domū autem in qua commorari decreuit, omnibus suis viribus demolitur? Itē sanē contra iudicium rationis ageret, dignusque esset, qui stolidus & insanus diceretur. Ita facit peccator, qui prorogans suā cōuersionē, vsq; ad horā mortis, ædificat sibi habitaculū in profundo inferni, vbi tamen habitare non cupit. Metue itaque dictum illud, Qui facit contra conscientiam, ædificat in inferno.

Secundo in longitudinis vitæ promissione peius aliquid videtur, cum etiam sit in præiudicium ipsius peccatoris. Et hoc duobus probatur exemplis. Primum est, quia si quis malit esse infirmus, quā sanus, seruus, quam liber: pauper, quam quibusvis diuitijs affluens: talis sibi ipse esset cōtrarius: huic similis est peccator, quia mauult in peccato, quod est spiritalis quædam infirmitas, viuere, imò mortuus esse, quā sanus & robustus. Quare peccator crudelior in seipsum est: mauult enim esse mortuus, quā viuus: infirmus, quā sanus: seruus, quā liber, quomodo est apud Ioannem: *Qui facit peccatum seruus est peccati.* Et B. August. Bonus etiam si seruit, liber est: malus autem, & si regnat, seruus est, neque est vnus hominis, sed (quod grauius est) tot dominorum, quot vitiorum. Secundum exemplum est debitoris qui aliquam pecuniæ summam in vsuram accepit: tanto enim plus crescit debitum, & vsura, quāto ille solutionē diutius prorogat, & quanto minus sufficiens est ad soluendū, tanto est negligētiior, ut se ab vsura illa liberet: certē sibi ipsi inutilis est, & dānum infert: talis est peccator, qui in peccatis peruehens, quo diu-

ito veniat ira eius, & te condemnet, atque in tempore vindictæ disperdat te. Ne decipiare maledicti illius Satana suggestionibus, qui tibi ipse suggerit vitæ longioris, & penitentia sub mortē faciendæ, ut ex improviso te opprimat, & extinguat, vti Sapiens dicit: *Repromissio nequissima longioris vitæ multos perdidit dirigentes, & commouit illos quasi fluctus maris.* Mala est, quia rationi aduersatur, & iustitiæ peior, quia est ipsi peccatori contraria, pessima & nequissima, seu maledicta, quia cū voluntate diuina militat. Malam esse & contrariā rationi & iustitiæ trib. probatur exemplis. Primò, contra iustitiā erit, si quis habes multa iumenta, inter quæ grauiorē farcinā potest diuidere, totā vni, ei; debiliori & seniori imponat. Talis est is, qui totū onus penitentia, omniumque peccatorum in iuventute cōmissorum debili referuat senectuti, quæ impar est oneri, nec illud potest portare. De huiusmodi dicit B. Hieron. Qui perdunt tempus penitentia sine fructu, frustra petunt à Domino ianuā sibi aperiri, sed & Propheta Malachias huic maledictionē denunciat: *Maledictus, ait, dolosus, qui habet in grege suo masculum, & vorum faciens immolat debile Domino.* Secundò, stolidior & iniustior esse videtur is, qui cum sanus est & robustus, non vult portare onus exiguum, sed mauult expectare, cū onus grauius est, ipse verò infirmior. Talis est qui nō portat onus penitentia in iuventute, & quam diu leue & exiguum est: sed differt vique ad senium, quando ipse erit debilior & onus grauius. Huius rei exemplum est in lib. Patrum: quidā enim cædens ligna fascē construebat, deinde tentat si portare possit: vidēs autē se oneri non esse parē, plura ligna cedit, fascēque maiorem facit, & quo minus fascem leuare potuit, eo maiorem redditit. Eodem modo & peccatores faciunt, qui prorogantes tempus penitentia, onus peccatorum amplificunt. Nam quemadmodum S. Gregorius dicit, Peccatum quod per penitentiam statim nō expiatur, aliud suo pondere secum trahit. Tertiò, ane manifestē iniustus & demens quis erit, qui totum suā vitæ tempus, omnes sumptus, omnēque suam diligentiam in ædibus extruendis consumit, in quibus tamē habitare non est animus: domū autem in qua commorari decreuit, omnibus suis viribus demolitur? Itē sanē contra iudicium rationis ageret, dignusque esset, qui stolidus & insanus diceretur. Ita facit peccator, qui prorogans suā cōuersionē, vsq; ad horā mortis, ædificat sibi habitaculū in profundo inferni, vbi tamen habitare non cupit. Metue itaque dictum illud, Qui facit contra conscientiam, ædificat in inferno.

Secundo in longitudinis vitæ promissione peius aliquid videtur, cum etiam sit in præiudicium ipsius peccatoris. Et hoc duobus probatur exemplis. Primum est, quia si quis malit esse infirmus, quā sanus, seruus, quam liber: pauper, quam quibusvis diuitijs affluens: talis sibi ipse esset cōtrarius: huic similis est peccator, quia mauult in peccato, quod est spiritalis quædam infirmitas, viuere, imò mortuus esse, quā sanus & robustus. Quare peccator crudelior in seipsum est: mauult enim esse mortuus, quā viuus: infirmus, quā sanus: seruus, quā liber, quomodo est apud Ioannem: *Qui facit peccatum seruus est peccati.* Et B. August. Bonus etiam si seruit, liber est: malus autem, & si regnat, seruus est, neque est vnus hominis, sed (quod grauius est) tot dominorum, quot vitiorum. Secundum exemplum est debitoris qui aliquam pecuniæ summam in vsuram accepit: tanto enim plus crescit debitum, & vsura, quāto ille solutionē diutius prorogat, & quanto minus sufficiens est ad soluendū, tanto est negligētiior, ut se ab vsura illa liberet: certē sibi ipsi inutilis est, & dānum infert: talis est peccator, qui in peccatis peruehens, quo diu-

ito veniat ira eius, & te condemnet, atque in tempore vindictæ disperdat te. Ne decipiare maledicti illius Satana suggestionibus, qui tibi ipse suggerit vitæ longioris, & penitentia sub mortē faciendæ, ut ex improviso te opprimat, & extinguat, vti Sapiens dicit: *Repromissio nequissima longioris vitæ multos perdidit dirigentes, & commouit illos quasi fluctus maris.* Mala est, quia rationi aduersatur, & iustitiæ peior, quia est ipsi peccatori contraria, pessima & nequissima, seu maledicta, quia cū voluntate diuina militat. Malam esse & contrariā rationi & iustitiæ trib. probatur exemplis. Primò, contra iustitiā erit, si quis habes multa iumenta, inter quæ grauiorē farcinā potest diuidere, totā vni, ei; debiliori & seniori imponat. Talis est is, qui totū onus penitentia, omniumque peccatorum in iuventute cōmissorum debili referuat senectuti, quæ impar est oneri, nec illud potest portare. De huiusmodi dicit B. Hieron. Qui perdunt tempus penitentia sine fructu, frustra petunt à Domino ianuā sibi aperiri, sed & Propheta Malachias huic maledictionē denunciat: *Maledictus, ait, dolosus, qui habet in grege suo masculum, & vorum faciens immolat debile Domino.* Secundò, stolidior & iniustior esse videtur is, qui cum sanus est & robustus, non vult portare onus exiguum, sed mauult expectare, cū onus grauius est, ipse verò infirmior. Talis est qui nō portat onus penitentia in iuventute, & quam diu leue & exiguum est: sed differt vique ad senium, quando ipse erit debilior & onus grauius. Huius rei exemplum est in lib. Patrum: quidā enim cædens ligna fascē construebat, deinde tentat si portare possit: vidēs autē se oneri non esse parē, plura ligna cedit, fascēque maiorem facit, & quo minus fascem leuare potuit, eo maiorem redditit. Eodem modo & peccatores faciunt, qui prorogantes tempus penitentia, onus peccatorum amplificunt. Nam quemadmodum S. Gregorius dicit, Peccatum quod per penitentiam statim nō expiatur, aliud suo pondere secum trahit. Tertiò, ane manifestē iniustus & demens quis erit, qui totum suā vitæ tempus, omnes sumptus, omnēque suam diligentiam in ædibus extruendis consumit, in quibus tamē habitare non est animus: domū autem in qua commorari decreuit, omnibus suis viribus demolitur? Itē sanē contra iudicium rationis ageret, dignusque esset, qui stolidus & insanus diceretur. Ita facit peccator, qui prorogans suā cōuersionē, vsq; ad horā mortis, ædificat sibi habitaculū in profundo inferni, vbi tamen habitare non cupit. Metue itaque dictum illud, Qui facit contra conscientiam, ædificat in inferno.

Secundo in longitudinis vitæ promissione peius aliquid videtur, cum etiam sit in præiudicium ipsius peccatoris. Et hoc duobus probatur exemplis. Primum est, quia si quis malit esse infirmus, quā sanus, seruus, quam liber: pauper, quam quibusvis diuitijs affluens: talis sibi ipse esset cōtrarius: huic similis est peccator, quia mauult in peccato, quod est spiritalis quædam infirmitas, viuere, imò mortuus esse, quā sanus & robustus. Quare peccator crudelior in seipsum est: mauult enim esse mortuus, quā viuus: infirmus, quā sanus: seruus, quā liber, quomodo est apud Ioannem: *Qui facit peccatum seruus est peccati.* Et B. August. Bonus etiam si seruit, liber est: malus autem, & si regnat, seruus est, neque est vnus hominis, sed (quod grauius est) tot dominorum, quot vitiorum. Secundum exemplum est debitoris qui aliquam pecuniæ summam in vsuram accepit: tanto enim plus crescit debitum, & vsura, quāto ille solutionē diutius prorogat, & quanto minus sufficiens est ad soluendū, tanto est negligētiior, ut se ab vsura illa liberet: certē sibi ipsi inutilis est, & dānum infert: talis est peccator, qui in peccatis peruehens, quo diu-

QVARTA MEDITATIO DE CON-

temptu mundi, & quanto odio quantaq; diligencia sit fugiendus.

Dicit gloriosus ille Ioannes: *Fratres, nolite diligere mundum, neq; ea, quæ in mudo sunt. Si quis enim diligit mundum, non est charitas patris in eo: & mundus transiit, & concupiscentia eius.* B. Aug. exponens hunc locum, ait: Quid vis, vtrum amare temporalia, & transire cum tempore: an Christum amare, & viuere in æternum? Si amaueris seculum hoc, consumet te: non enim potest defendere suos amatores.

Mundus hic est quasi homo excommunicatus: quæadmodum enim Ecclesia non orat pro excommunicato: ita Iesus Christus non orat pro mundo, etsi orauerit pro ijs, à quo crucifigebatur. Ah quam magna est dementia seruire tali Domino, qui in fine seruitutis non solet aliud dare stipendium quam nuditatem. Ita Saladinus magnus Babylonis Soldanus, Asia domitor, morti proximus, videns iam nullam vitæ spem superesse, iussit accersiri suum signiferum, quem ita allocutus est: Tu cõsueuisti portare vexillum regum cum proficisceris in bellum: nunc etiã mortis meæ signum porta: quod est tritum hoc lintheamen: defer illud per omnes plateas Damasci, & clama: Ecce moritur Rex totius Orientis, & nihil aliud ex omnibus spolijs & trophæis suis aufert secũ, præter tritum hoc lintheamen. Simile quid legitur, de Rege quodam Lotharingæ, adhuc adolecente: qui in articulo mortis constitutus, in magnificentissimo suo palatio, & ædibus superbis iacens, dixit alta voce, vt ab omnibus audiretur: O Domine Iesu Christe, quam meritò mundus est contemnendus. Vide in quam magnificis hic ædibus & palatijs vixi, nunc infelix quo vadam hac nocte, & quod habiturus sum diuersorium, aut quod hospitium mihi præparatur, ignoro. Fuge itaq; peccator, fuge mūdum: primò, quia te in tanta deserit inopia & miseria, nã vt B. Iacobus ait, *amicitia mundi huius inimica est Dei. Quicunque ergo voluerit amicus esse huius seculi, inimicus Dei constituitur.* Et B. Greg. Homo tanto vicinior est Deo, quãto longius est ab amore mundi separatus. Ob hanc causam Dominus extra ciuitatē voluit offerri, vt significaret, se nō habere partem in mundo: & quicunque vult particeps esse fructuum suæ passionis, hunc debere nuncium remittere mūdum, & ab omni humana conuersatione separari, si nō actu, saltem desiderio: hoc est, quod Deus iubet per Prophetam: *Fugite de medio Babylonis, vt saluet unusquisq; animam suam.* Babylon, secundum expositionem B. Hieronymi, domus confusionis dicitur, quæ est mundus iste, in quo vbiq; regnat confusio, tã in clericis, quàm in laicis: tam in religiosis, quam in secularibus: tam in senibus, quam in iuuenibus: tam in viris, quam in feminis. Optimè itaque dictum est à Beato Ioanne in sua Canonica: *Mundus rotas in maligno posuit.* Propterea rectè consulit D. Bernard. dicens: Fugite de medio Babylonis, fugite, & saluate animas vestras. Conuolate ad vrbes refugij, vbi possitis & de præteritis agere poenitentia, & in præsentem obtinere gratiam, & futuram gloriam, fiducialiter prætolari. Non vos retardet conscientia peccatorum, non poenitentia austeritas ipsa deterreat. *Non enim condigna sunt passiones huius temporis, ad præteritam culpam, quæ remittitur: non ad præsentem consolationis gratiam, quæ immittitur: non ad futuram gloriam, quæ promittitur.* Deniq; nulla est tanta amaritudo, quam nō Prophetica farina dulcoret, quam non sapidam reddat sapietia ligni vitæ. Sciendum autē est: mundum quatuor ob causas esse fugiendum, quarum prima est: quia sapientes & viri

1. Ioan. 2. 15.
Aug. Tract.
2. in Epist.
Ioannis.

Mundus, homo
excommunicatus.

Saladini factum & dictum.

Iac. 4. 4.

Gregor.

Iere. 51. 6.
Hieronymus
in 7. cap.
Mich.

1. Ioan. 5. 19.
Bern. de conuersatione ad clericos, cap. 1.

Rom. 8. 13.

Apoc. 18. 7.

Repromissio
vita longioris
vita pessimæ.

I.

II.

Gregor.

III.

Psalm. 10.

Sap. 3. 2.
Gregor. in
Moral.

diutius in his permanet, tãto amplius accrescit futura culpa: & tanto maiora soluet aliquando prenarũ debita, hinc B. Ioannes ait in sua Apocal. *Quantum glorificauit se, & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum & luctum.*

Tertiò, promissionem vitæ longioris diximus esse pessimam, & maledictã: maximè, quia directè militat contra bonitatē Domini nostri Iesu Christi idque liquet ex tribus exemplis, quorum primum est: Si quis famulus toto vitæ suæ tempore sit inobediens suo Domino, cui tamen fideliter seruire obstrictus est, multis ab illo acceptis beneficijs: seruiat autem heri sui infensissimo inimico, & tandem sub finē vitæ suæ reuertatur ad herum, vt ei tunc famuletur, cui hæcenus semper fuit obstreperus, puta sine seruitutem illam Domino gratam fore & acceptam? Talis est peccator, qui postquam toto vitæ suæ curriculo Dominum Deum offendit, eiusq; aduersario, militauit, tandem in senectute decrepita reuertitur vult, vt Deo seruiat. Secundum: Si aliquis à Domino suo multa accepisset dona, aut magnum pecuniæ vim, ea lege, vt mercaturam exerceat, & summam suā diligentia augeat, ille autem in cõtemptum Domini sui pecuniam prodigaliter abiciat: is profectò & contra Domini sui bonitatem, & contra propriam vtilitatem peccaret, atq; ingratus haberetur. Huic non dissimilis est peccator, qui à Deo anima & corpore, cum omnibus sensibus, potētijs, bonis externis longoq; vitæ spatio, & alijs beneficijs acceptis, eadē omnia dissipat, & inutiliter consumit: idque in vituperium & iniuriam sui Domini Creatoris & Redemptoris: multis & varijs modis peccando, & bonitatē Dei offendendo: bona omnia dilapidando, & primò animæ, quæ data est illi, & commendata, tanquam pretiosissimus thesaurus. Quare dicebat B. Gregorius: Væ sitalentum mihi à Domino creditum, hoc est animam meam, pretioso sanguine immaculati agni illius redemptam negligenter custodiero, secundo temporis, de quo idem Gregorius, non est momentum tēporis, cuius non erit tibi reddenda ratio. Tertiū exemplum. Si quis sit minister, cui incumbit officium dispensandi bona sui Domini: bonum autem panem, bonum vinum, & bona edulia daret externis & hostibus sui Domini: Domino autem ipsi panē mucidum, cibos insulos, carnes putrefactas, pisces corruptos apponeret, atque vinum aut vappum, aut acidum infunderet: seruus ille vtiq; malè cū Domino suo conueniret. Huic similis est miser peccator, qui mundo & Diabolo, qui sunt inimici Christi Iesu Domini sui, optimum florem vitæ iuuentutis, & fortitudinis suæ, pessimam autem partem vitæ, sterilem & inutilem senectutem offert suo Deo & Domino. Non sic fecit Dauid, qui de seipso dicit: *Fortitudinem meam ad te custodiam Domine,* & Sapiens dicit se à iuuentute Sapientiam, quæ est vera virtus, quæsiuisse. De omnibus autem his, qui differunt poenitentia, dicit S. Gregorius: Satis alienus est à fide, qui ad agendam poenitentiam tempora senectutis expectat. Metuendum est enim nedum sperat misericordiam incidat in iudicium, Nulla enim dies est in eius potestate, & proinde vnusquisq; sequi debet consilium Isidori, & conuertere sese cum omni, quapo- test, diligentia & festinatione ad Dominum: nam si tardauerit, volet aliquando, & non poterit. Quæ cum ita sint, charissimè, age poenitentiam cum omni celeritate, & noli tardare, ne in fine vitæ cum virginibus istis factus reproberis.

*Mundū qua-
tuor ob cau-
sas fugiendū.*

& viri circumspēcti solent fugere loca contagiosa, & foetida, maxime si infirmi sint, aut aliquam infirmitatem meruant. Talis locus est mundus, qui multa habet mala, atque peccatorum morbos, nec non & multas in eo videmus sordes, quæ contaminant animas nostras: est enim ipsum peccatum morbus contagiosus, ideoque merito omne malorum hominum consortium fugere debemus: non enim expedit, ut sanus cohabitaret elephantiaco: ait enim Sapiens: *Qui tangit picem, inquinabitur ab ea, & qui communicat superbo, induit superbiam.* Certè (ait B. Hieron.) nil tam nocet homini, quam mala societas. Talis enim efficitur homo: qualis societate fruitur. Nunquam cum agno lupus habitat. Vir certè castus luxuriosi societate fugit. Plus quàm impossibile puro virum diutius in bonis permanere operibus, qui malorum assidua conuersatione vitur.

Ecc. 13. 1.
Hier. To 9.
Epist. Eulc.
ad Damasū
de morte
Hieron.

Psal. 17. 27.

Cum sancto, ait Psalmista, sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris, & cum perverso peruerteris. Si- cut enim mala conuersatio nocet, ita bona prodest. Nihil potest huic comparari thesauro. Qui bonam inuenit societatem, vitam inuenit, diuitijs affluit. Certè verè dicam: peccator homo vel bonus, vel malus efficitur, nili ob societatis causam. Pueri cor tanquam tabula, in qua nihil pictum est, fore dicitur. Illud ergo quod à societate recipit, vique ad senectam retinet, siue bonū, siue malum sit. Hæc B. Hier. morti iam vicinus. Cum itaq; mundus tam malus sit, debemus illum fugere, non aliter atqui malum vicinum, qui potest magnum nobis sua vicinitate malum inferre, peccatisq; & peccatoribus suis, quorum plenus est quam plurimum obesse.

*Secūda cau-
sa cur mun-
dus fugiendus*

Secunda causa, ob quam mundum debemus fugere, est, quia prudentes & sapientes vitant loca, in quibus hostium timent insidias, ne forte in illorum mantus incidunt: & hoc est primum quod mundus reddit suis amatoribus: quia tradit eos tandem in manus Diabolorum hostium suorum. Huc referenda sunt verba traditoris Iudæ, quibus vendidit & tradidit filium Dei, dicens: *Quemcumque ego osculatus fuero, & cui pacē dederō, ipse est, tenete eum.* Quæ verba mundus quoque dicit ad Dæmones: Cui ego dederō osculum pacis, diuitiarum, voluptatum & honorum, tenete eum, ligate eum fortiter in inferno. Quare non immerito dicit Beatus Gregorius: Manifestum perditionis indicium est, quando affectus iniquitatibus subsequens fauet effectus, & nulla contrarietas impedit, quod mens peruersa concepit. & D. Hieronymus: Manifestum indicium dationis est amari a mundo, si ui prosperis, atque habere omnia, quæ voluntas appetit. Certum itaq; est, plurimum falli in via felicitatis inuenienda, qui per diuitias & voluptates existimat se posse intrare in gloriam, & regnum cælorum.

Greg. in
Moral.

*Tertia cau-
sa.*

Tertia causa, ob quam mundum fugere debemus hæc est: sapientes enim & prudentes fugiunt loca periculosa, quale est mare, in quo cum timore navigatur. Vnde Sapiens: *Qui nauigant mare, narrant pericula eius.* Mundum hunc esse mare magnum & spatiofum testatur Dauid: in quo maior pars nauigantium perit. Pater hoc, quia teste Bernardo multi in illo pereunt, & pauci saluantur. Mūdus est quasi Oceanus, in quo ex quatuor nauibus vix vna seruatur, & quemadmodum diluuium, in quo tot hominum millia sunt submersa, & tam pauci saluati: & quemadmodum fornax Babylonicus accensus igne infernali, in quo homo vnico verbo ignis iracundiæ accenditur, & solo visu atq; intuitu ardet luxuria, flagrat auaritia.

*Quarta
causa.*

Quarta causa, cur mūdus relinqui debeat, est, quia omnis qui prudens est, admonitus locum fugere debet, in quo capitalis eius habitat inimicus. Locus ille

mundus, in quo Diabolus habitat, capitalis noster inimicus: ille in hoc mūdō suum habet regnum, qui nobis semper exitum minatur, & sinit mortem nostram. A mundo itaq; tanquam à Diabolo fugiamus iuxta consilium Sapientis: *Longè abesto ab homine peccatore, & a peccatis eius, ne quando resurgetem habente occidendi.* Ecc. 9. 18.

His itaq; rationibus propofitis sapiamus, videmus enim manifestè ex ijs, quæ dicta sunt, mundum alio modo melius vinci non posse, quam fugiendo. Huius rei exemplum habemus in vitis Patrum de B. Achrino: qui cum Imperator aliquandiu fuerat, in palatio stans, ita Deum precabatur: Domine rogo te, ostende mihi, viam salutis. Et vox de cælo audita est, dicens: Achryme, fuge homines. & saluus eris. Ille audita hac voce cōfessum monachus factus est. Alio tempore eādem orationem dicens, audiuit vocē dicentem: Fuge, vince, tace, & quiesce. Et sanè hæc sunt radices, hæc sunt fundamenta nō peccandi. Fugiendo enim vincitur concupiscentia carnis, tacendo superbia vitæ, & quiete auaritia habendi; desiderium superatur. Beatus Isidorus admonens nos, ut mundum contemnamus, ait: Si vis quietē viuere, noli quicquam desiderare in hoc seculo: abijce à te quicquid sanctum tuum potest impedire propositū. Mortuus esto mundo, & proinde tāquam mortuus, noli ambire gloriam: & viues in tranquillitate, tuis contentus. Sperne in vita, quod in morte non potes retinere. De fallaci hac vita dicit B. Augustinus: Vita hæc vita misera, vita caduca, vita incerta, vita laboriosa, vita immunda, vita domina malorum: regina superbiorum, plena miserijs & erroribus: quæ non est vita dicenda, sed mors in qua momentis singulis moritur, per varios mutabilitatis defectus, diuersis generibus mortis. Vita fragilis, vita caduca quæ quanto magis procedit, tanto magis ad mortem accedit, vita fallax, & vmbatica, plena laqueis mortis. Licet his, alijsq; sit respersa amaritudinibus (proh dolor) quam plurimos capit suis illecebris, & quam multos suis falsis promissionibus decipit? Et cū ita per se sit falsa & amara, ut etiam suos cæcos amatores latere non valeat tamen infinita stultorum multitudinē aureo calice, quem in manu habet, potat & planè inebriat. Felices illi, & ipsi rari, qui familiaritatem eius recusant: perfuntoria gaudia spernunt: societate abijciunt, ne cum pereunte deceptrice, & ipsi perire cogantur. Hæc ille, inquit Bernardus, mundus clamat, ego deficiā, & caro clamat, ego inficiā. Vtrū igitur, o miserimè peccator, sequi vis? Mūdus deficientē, an carnem inficientem? Vtrūq; malum est: sequere igitur Christum reficientē. Quod si omnia hæc, mi frater, quæ hæcenus legisti, te nō moueant: audi quid idem insignis ille doctor Ecclesiæ Bernardus dicat de mundi amatoribus. Væ, ait, infelicibus illis, quibus preparatus est dolor intolerabilis, fœtor incōparabilis, timor horribilis. Væ quibus preparatus est locus, ubi nihil aliud audietur, nisi fletus & planctus gemitus & vlulatus, mœrores atq; fridores dentium: ubi nihil videbitur nisi vermis, & laruales facies tortorum, atq; terribilissima monstra dæmoniorū, ibi intocabunt mortē, & non veniet, quarent, & non inueniēti ibi nullus ordo, sed perpetuus inhabitat horror. Quantum timor, quantum mœror, quantum planctus erit, quando peccatores à cōgregatione iustorum separabuntur, & potestati Dæmonum tradentur, cū quibus in æterna gehennæ supplicia precipitabuntur, sine spe vnquā videndi faciē Domini, aut gloriam cœlestem: sine vlla etiam spe, vnquā tormentis illis exeundi: ubi nec tortores defatigabuntur, nec tormenta cessabunt vnquam: ubi mors non morietur, nec vita vllum adferet gaudium? Dic mihi peccator, inquit B. Hieronymus, si habeamus sapientiam Salomonis, si pulchritudinem Absolonis, si

Isidor.

Aug. in M.
ditat.

Bernardus.

In meditat.

Hier. in 17.
cap. Matth.

fortitudinem Sampsonis, si longevitatem Enoch, si diuitias Crasi, si felicitatem Octaviani: quid profunt hæc, cum tandem caro dabitur vermicibus, & anima demonibus cum diuite sine fine cruciada? Debet etiam incitare te ad contemptum mundi, & rerum, quæ in eo sunt, breuitas temporis, & vitæ, atque mors incerta. Quare dicit B. Greg. Reprobatorum menses idcirco multa nequiter agunt, quia se hic viuere diutius arbitrantur. Iusti vero dum breuitatem vitæ suæ considerant, elationis & immunditiæ culpas declinant. De huius vitæ breuitate dicit S. Iacobus: *Quæ est vita nostra? vapor est ad modicum apparens.* Et Augustinus: Si toto illo tempore viueres, ex quo Adam de paradiso emissus est, vsque in hodiernum diem, certe videres vitam tuam non fuisse diuturnam, quæ sic euolasset: vnus autem hominis vita quanta est? adde quātos libet annos, duo longissimam senectutem, quid ergo? Nonne hora matutina est? Ergo longe sit dies iudicii: tuus certe vltimus dies longe abesse non potest, adhuc te præpara: qualis enim exieris de hac vitæ, talis redderis illi vitæ. Hæc ille & alio loco. Omne tempus quo hic viuimus, tollitur à vitæ: ita vt præsens vita nō sit aliud, quam brevis via, per quam itur ad mortem, in qua nemo diu potest habere, nec tardius ambulare: sed oportet quotidie pensum itineris absolvere. Fluunt omnia, inquit Seneca, atq; assidua diminutione atq; adiectione sunt. Nemo nostrum idem est in senectute, quod fuit iuuenis. Nemo est manē qui fuit pridie. Corpora nostra rapiuntur fluminum more: quicquid vides currit cum tempore. Nihil ex his, quæ videmus manet: ego ipse dum loquor mutari ista, mutatus sum, & alibi: Vrgent opus suum fata, & nobis sensum necis nostri a auferunt: quoque facilius si breuiat mors, sub ipso vitæ nomine later. Infantia in se pueritia conuertit, pueritia pubertas iuuentutem senectus abstulit. Incremēta ipsa, si bene computes, damna sunt. Si hæc omnia, frater charissime, consideraueris, auribus audieris, & in animo ruminaueris, dices te potius ad mortem currere, quam de longa vita posse sperare.

QUINTA MEDITATIO, DE GLORIA & magnificentia huius mundi vanitate.

Propheta Baruch volens detegere summum & intolerabile vanæ gloriæ, diuitiarum, atq; mundi huius ludibrium, fallaciamq; ait: *Vbi sunt principes gentium, & qui dominantur super bestias, quæ sunt super terram? Qui in auiibus cæli ludunt, qui argenteum thesaurizant, & aurum in quo confidunt homines, & non est finis acquisitionis eorum. Qui argentum fabricant, & solliciti sunt, & non est inuentio operum eorum? Exterminati sunt, & ad inferos descenderunt, & alij loco eorum exsurrexerunt.* Vbi sunt inuicti & viatores gentium, qui tantos triumphos, tanta festa & conuiuia solent apparare? vbi sunt Imperatores & Duces exercituum: vbi domitores equorum, aliorumq; animalium? Vbi sunt iudices, Tyranni, & prædones? nihil iam nisi puluis & cinis. Ecce & iterum ecce, inspicite ipsorum sepulchra, vter hic dines, vter pauper? vter fortis, vter debilis? volue ossa & reuolue, distingue si poteris diuitem à paupere, fortē à debili, formosum à deformi. Quare, mi frater, vel tandem hæc scriptura moniti sapiamus: & luce meridiana clarius cognoscemus, omnem gloriam humanam vnde cūque veniat nobis esse fugiendam. Primò: quia natura sua vilis est; secundo, quia fallax est in suis promissionibus: tertio, quia valde inanis, vana, fragilis, caduca, & momentanea est: quarto, quia maligna est in reddēdo præmio. Primò dico, gloriam humanam fugiendam esse, quia natura & conditione sua

vilis est: vt patet in libro primo Machabæorum, vbi Mathathias iam moriens dicit filiis suis: *A verbis viri peccatoris ne timueritis: quia gloria eius stercore & vermis est.* Quid turpius, quid foedius in hoc mundo stercore? quid vilius vermicibus? Si itaq; omnis humana gloria in stercore consistat, non est ea appetenda, sed fugienda. Gloria humana, vt dicit Philosophus, est quasi corruptio, seu caries ligni, quod etiam ipsa nos docet experientia: nocte enim teredo splendet & crepitat, interdum verò cognoscitur esse vermis & putredo: sic & vana gloria in huius vitæ nocte splendet magna cum pompa, & in oculis debiliū, qui non cognoscunt iudicare, nisi externa, influit cum admiratione. Sed quando veniet illa clara dies iudicii, in qua Deus reuelabit abscondita tenebrarū animæ nostræ, & secreta consilia cordis nostri manifestabit: tunc illi, qui nunc videntur felices & gloriosi, cognoscuntur putridi, viles, & sine vlla spe salutis. Quare potētes illi similes sunt noctuis, quæ volantes in tenebris lumen aliquod à se diffundere videntur, orta verò luce nigrae sunt. Quod si gloriosi illi in suis diuitijs vilissimis, & graueolenti fetore carnis suæ, quæ in cinerem reuertetur, & qui effertur & superbiunt in nobilitate generis, potentia, & dignitate suā, alios despicientes, oculos habent, vident profecto se abiectos, viles, atros & putridos. Quare induci non possum, vt credā, quin si hæc cogitarent, confestim ē cordibus suis omnem terrenam huius mundi gloriā eijcerent: scientes, quia, teste Hier. impossibile est, vt in vtroq; seculo quis primus sit, & in cælo & in terra appareat gloriosus.

Secundo vitanda est gloria huius mundi (vt diximus) quia fragilis, & sine aliqua constantia est, aut fundamento: ideoq; similis esse videtur fumo, aut vapor, qui quanto altius eleuatur, tanto minus videtur: & flori boni odoris & pulchritudinis, qui brevissimo tempore modicum splendente sole exsiccatur: paruq; venti statu tollitur, omnemq; odore & pulchritudinem amittit. Tale quid est gloria mundi, de qua dicebat Elaias: *Omnis caro fennum, & omnis gloria eius tanquam flos agri. Exsiccatur fennum, & cecidit flos: & occidit gloria eius.* Tales sunt amatores huius gloriæ temporalis: meritò comparandi feno, quod in tectis nascitur: hodie viride est, & manē non videtur. Quamobrē dicit Sapiens. *Omnis potentatus brevis vita: sicut & rex hodie est, & cras mortitur.* Dic mihi, vbi est gloria Regis Assueri, qui imperabat centū viginti prouincijs? Vbi est gloria magni illius Alexandri, in cuius conspectu terra siluit, cui & omnes Tyrāni & Reges facti sunt in tributum vt patet ex 1. Machabæorum libro? Vbi est gloria magni illius imperij, quæ cū vicit, & sibi subiecit, quasi omnia mundi regna quæ erāt in circuitu terræ? Vbi sunt omnes principes mundi, qui dominabātur hominibus & bestijs: transierunt tanquam peregrinus & hospes vnus diei. Verē nullus eorū remansit, & omnes dies eorum consumpti sunt in vanitate, & anni eorū transierunt velociter. Mors neminem veretur: rapit omnes sine vllō discrimine: est enim fera maledicta, qui nemini parcat tollit regem & mendicū, facit omnes æquales.

Tertio, fugienda est huius mundi gloria, quia fallax est, & nihil seruat eorum, quæ promittit: sed omnes in hac vita decipit. Quos non Principum & Imperatorum elusit, promittens illis vitam longuam, honores pacificos, imperiū securū, cū tamen nequeat vitam vna hora prorogare? Quis in temporali gloria par fuit Alexandro, qui nullo in prælio succubuit, nunquā non victoriam ab hostibus reportauit, exigua manu maximas copias fudit, nunquā urbem oppugnauit, quam non cepit, nec vlla fuit prouincia, quæ illius non paruit imperio? Sed cum iam abso-

Gregorius.

Isa. 4. 14.
Aug. in
Psalm. 36.Seneca Epi.
19.Lib. de con-
sol. ad Ma-
cap. 22.

Simile.

Hier. Epist.
ad Iul. c. 4.Gloria mundi
inconstans.

Esa. 40. 6.

Eccl. 10. 15.

1. Mach. 1.

Gloria mundi
fallax est.Mundana
felicitas cur
fugienda.

absolutus victor esse videbatur, & reliquam ætatis partem in pace viueret, momento temporis veneno sublatu est. Dic mihi cur venaris, & insectaris mundi gloriam, quæ tibi non potest in morte succurrere?

Gloria mundi maligna in retributione.

Osca 4, 7.

Hieronymi.

Matt. 19, 24.

Matt. 24, 35.

Quartò (vt dixi) fugienda est humana gloria, quia maligna est in retributione, aut præmio conferendo: promittens enim gloriam ad æterna perducit supplicia, & perpetuam retribuit confusionem, quare dicit Deus per Prophetam: *Gloriam eorum in ignominiam conuertam*: ita etiam potentia eorum in infirmitatem, sapientia in stultitiam, & voluptates in tormenta commutabuntur. Etenim secundum quantitatem culpæ, etiam erit quantitas suppliciorum, quibus exagitabuntur. Hinc Diuus Hieronymus sic alloquitur amatores fugacis, fallacisque huius gloriæ: *Vae vobis miseris, qui contenditis per viam diuitiarum & voluptatum in celum venire, & non intelligitis quod Saluator dicit: Facilius esse Camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum celorum.* Memento hanc esse diuinam sententiam, & verba illius, qui dicit: *Celum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt.* Plangite miser, & inconstantes omni vento: nobiles tantum & potentes fortunæ solius beneficio: verè autem abiecti, & cæci præ fumo vanitatis, falorum honorum, & huius mundi dignitatum. Non videtis breuitatē temporis, quod mors hac nocte fortassis vitæ tuæ filum abruptet, & cruciaberis perpetuò in inferno, vbi viues semper, sine fine moriens, imò plus mories quam omnes homines in hoc mundo? vbi nulla dabitur requies, sed tormenta semper viuent in ultionem, vbi non tantum excarnificaberis cum hominibus, sed etiam cum Dæmonibus? Tanto enim maior erit ibi tua pena, quanto maior fuit hic gloria, quātoque maioribus in delictis vixisti. Vide quomodo Saluator noster, summa & incommutabilis veritas, cuius omnia actio & dictio nostra est instructio, inter duodecim Apostolos, quos elegerat, vnum tantum voluerit esse Bartholomæum nobilem, & vnum esse Matthæum diuitem: alios omnes elegit pauperes, & piscatores: vt significaret huius mundi nobiles & diuites difficulter saluari, dignosque celo fieri.

Etenim si per vnum solum peccatum mortale homo reus gehennæ constituitur: quomodo saluabitur diues, gloriæ popularis audax, captans mortalem huius vitæ famam, quæ aliud nihil est, quā vas sordidum omnium peccatorum, plenum superbia & luxuria, plenum auaritia in diuitibus, potentibus, & nobilibus huius seculi; isti sunt fures, qui pauperibus rapiunt, vnde viuerent, qui comedunt labores eorum, pedibus illos conculcantes, & interficientes: cum tamen Deus eos maxima diuitiarum beauerit affluentia, vt inde pauperes alerent, iisque præsent, qui opibus immergi, & delicatis, pretiosisque cibis distenti, videntes ante palatia sua miseros, pauperes, nudos, fame & frigore morientes, manum eis non porrigunt nec vlla misericordia mouentur: sed ludis, iocis, festis, conuiujsque suis intenti, pauperum, quorum cura ipsis toties in scripturis committitur, obliuiscuntur, nec ipsius Dei nisi fortè leuiter, recordantur. Credant illi certò certius, & horum meminere, cum experientur, quod grauissima & strictissima ab illis exigetur ratio, cur pauperibus non distribuerunt, quæ sibi fuere superflua: & si nequeant eam dare, nec sese purgare, in profundissimis Inferni puteis eorum animæ luent penas intolerabiles. O quam facile peccant, & quam citò penes inuoluuntur hi, qui non considerant, quomodo moriendum est, aut quomodo Deus eos indicabit? O verè incauti & infelices, qui horum sunt immemores, & Dæmo-

nis tentationibus non resistunt: Ausim affirmare, quod si Deum agnoscerent ludicem, & cogitarent se morituros, non peccarent, saltem cum tanta securitate, omni timore excluso. Nunc autem, etsi ad templum veniant, non id faciunt, vt diuinum audiant officium, sed vt videant vanitatem, pulchritudinem, aut pretiosa mulierum vestimenta. Hæc est eorum cogitatio, hæc eorum intentio, hæc eorum concio, hæc eorum Missa est. Ibi loquuntur & consertunt quomodo poterunt diuitias cumulare, ibi disputant de vario ritu vestiendi, ibi sese mutuò inuitant ad sympolia & inhonestæ gulæ oblectamenta, de quibus dicit Bernard. O miseri quid facitis, qui ante sepe occiditis animas vestras, & corpora vestra corrumpitis? Dicite mihi, vnde nascitur infirmitas, vnde subita iuuenum mors oritur, nisi ex magna ciborum abundantia, & coitu immoderato? O miseri, quia putatis vos posse Deum eludere, & reuera vosmetipsos decipitis, qui negligitis animas vestras vt in delictis enutritis vestra corpora: vt utique occiditis ante tempus constitutum. Voluptas & gaudiū vestrum exiguo tempore, quo viuitis, durabit, & post mortem lamentationes & tormenta cum Dæmonibus in inferno sine vilo fine duratura sunt: ibi erit pudor & tormentum confusionis: ibi non erunt conuiuia pretiosa & vina delicata: ibi cum auaro Epulone, qui in hoc seculo epulabatur splendide, flagitabis guttam aquæ frigidæ, & non dabitur vobis: ibi enim nemo colliget, aut metet, quod in hoc mundo non seminauit. Quid igitur facis infelix? cur non respicis? cur vitam non emendas? O cor petra durius, quid moraris? quid differs penitentiam tuorum peccatorum? cur prorogas conuersionem? Respic, quia mors venit, currens velociter, ad auferendum te: Diabolus itat paratus, vt rapiat animam tuam, & vermes auidè carnem tuam expectant, quā tu tam delicatis cibis saginasti, vt annonam illis adueheres copiosiorē, & suauiorē, atque in die illo animæ vnita pinguis infernalibus aris inferat holocaustum. Non venit tibi in mentem horrendus ille dies iudicii, in quo tu non tantum rationem reddes strictissimam tuæ superbiæ, gulæ, luxuriæ, inanis gloriæ vanitatis, & temporis inutiliter transacti: sed & de omni verbo otioso? Cauene incidas in horrendam illam sententiam, quam filius Dei non iam agnus, sed Leo in maledictos pronuntiabit, dicens: *Discedite à me maledicti, in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & angelis eius.* Vide, inquit Bernardus, o mundane peccator, quā longè aberras à via, si in hoc seculo quaras honores, voluptates, & gloriam: non enim hic inuenies vnquam, quod te poterit satiare. Si verum gaudium, & gloriam veram appetas, recta via ad celum contende, vbi sunt veriora & meliora gaudia, quā oculus vnquam vidit, quā auris vnquam audiuit, aut quam in cor hominis vnquam ascenderunt, æterna, perpetua: propter illa, te oro, hæc transitoria respue.

Sed quid dicemus de his, qui nec timore, nec amore Dei, nec mortis metu, nec infernalium tormentorum horrore induci possunt, vt peccare desinant, immò quos penitet non adesse facultatem & occasionem tam peruerse viuendi, quā alioquin vellēt: vt in omnibus suæ libidini satisfaciant? O infelices, qui rideris in hoc seculo, & plorabitis in futuro. Vae vobis, qui momentanea gaudia desideratis, quia tormenta patiimini vicissim æterna. Modicum tempus adhuc superest: implete mensuram vestrarum iniquitatum, & miseriarum, vt copiosior veniat in vos Dei indignatio. Gaudere paululum, indulgere nugis, fabulis, lusibus, mendacijs, contentionibus, & inimicitijs, nec aliquid vobis frustra tempus excidat. Quid agitis? Corradite filijs vestris diuitias, honores & do-

Bernard.

Luc. 16.

Matt. 25, 41.

Bernard.

1. Cor. 13.

& dominia: magnificate nobilitatem, & famam pro illis, vt & illi facere possint? quod vos facere desistis, & perficere, quod vos incepistis: vt nos vnâ cum illis maioribus tormentis cruciemini.

Obiectio. Sed dicit fortassis quispiam: Deus benignus est, misericors est, recipit omnem peccatorem ex corde ad se reuertentem, & ignoscit ijs quidquid deliquerunt. Verum est, frater, & quidem benignior est, quam tu credis, cum tam patienter ferat peccatores, & spacium ipsis ad penitendum benignus largiatur, vt sese possint emendare: & si reuertantur, suscipit illos benignius. Sed scire te velim, vti benignus est in perferendo, expectando, & ignoscendo: ita quoque iustum esse, in castigando, & puniendo. Si dixeris: Etsi homo tota vita peccet nec aliquid boni faciat, si in articulo mortis agat penitentiam, Deus omnia illi peccata condonabit. O frater, quam vanum est illud solatium? quam falsa est illa cogitatio? ex centum namque peccatorum millibus, qui penitentiam vsque in horam mortis differunt, vix vnus saluatur, & remissionem peccatorum impetrat. Homo in peccato natus, nunquam viuens secundum legem Domini, sine cognitione illius, nolens audire verbum Dei, nesciens quid sit peccatum, aut penitentia, immergitur negotijs & curis huius seculi: afflictus desiderio filiorum, quos relinquit: dolore suarum diuitiarum, quas deserit: sine spe vnquam amplius illis fruendi cruciatus, quam potest agere penitentiam: qui si spes vlla conualescentis affulgeret, nequaquam de penitentia sollicitus esset? Ex quibus infero, eum qui in iuuentute sua, & dum sanus est, nec timet, nec erubescit Deum offendere, indignum esse, cui in agone mortis peccata remittantur. Etenim dic mihi, quæ est illa penitentia, quam facit homo, cum iam palam videt, se diutius viuere non posse? imò, qui si ad pristinam reuertetur sanitatem, dissolutius, quam antea viueret? Ego sane paucos admodum diuites noui, qui in articulo mortis penitentiam egerant, & conualescentes corpore, anima non facti sunt peiores, quam antea. Illud mihi iam fixum, & omnino persuasum est, cum longa experientia id ipsum obseruauerim, eos qui semper sine villo timore peccarunt, & nunquam sani voluerunt nuncium voluptatibus remittere, raro, & difficillimè felicem fortiri exitum, vt dicit B. Hieronymus. Quare, mi frater, si qua in te sit discretio, & si aliquod lumen rationis tibi adhuc reliquum sit aspernare, & relinque diuitias, honores, & inanem huius mundi gloriam, propter illum, qui te creauit, & super omnia excelsus est. Quid proderit tibi, si vniuersam mundum lucrieris, animæ autem tuæ iacturam feceris? Scio profecto honores & gloria huius seculi esse impedimèta gratiæ, & quod peius est, corruptelas æternæ salutis. Nusquam enim legitur quenquam per voluptates & illecebras huius mundi ad æternam gloriam transiisse. O quam vana & fallax est gloria, quam homines aucupantur, & cupiunt ab inuicem, & non à Deo? Qui cupit omnibus anteferri, huic metuedum, ne quo gradus est altior, eo aliquando casus sit grauior. Cuius & incola cæli erat Angelus ille, qui dicebat. *In cælum conscendam, super astra Dei exaltabo solum meum sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis. Ascendam super altitudinem nubium similis ero altissimo: sed factus Diabolus in infernum, in profundum lacus delapsus est.* Optime itaque dictum est à B. Aug. O quam felix est, cuius cor solo cælestis gloriæ flagrat desiderio? qui prosperitate non extollitur, nec aduersitate deijcitur? qui quemadmodum nil habet in mundo quod amat, ita non habet quod timet? Quid est gloria huius mundi aliud, quam aurium quædam titillatio? O quam maledictus est, inquit Anselmus, & ingrat.

Granat. Opusc. spiritual.

tus, qui querit gloriam huius seculi? Nullus honor acquiritur sine molestia, nulla dignitas sine perturbatione, nulla celsitudo sine vanitate. Proinde tu, mi frater, si consideraues magnum quod sequitur mundanam gloriam periculum, sine dubio fugies oratione huius seculi vanitatem: tantummodo cælesti beatitudine frui desiderabis, quam omnes sancti tantis laboribus atque afflictionibus consecuti sunt, & nunc maiori fruuntur cum gaudio.

SEXTA MEDITATIO, QVO MO-
do mors est metuenda: & Christianus ita viuere debet, ne mors vnquam illum inueniat imparatum.

M Emer esto, inquit Sapiens, quoniam mors non tardat: eius autem memoria multorum bonorum mater est: dicit enim idem Sapiens:

Memorie nouissima tua, & in æternum non peccabis. Eccl. 14. 12.

Et S. Bernardus: Magna est beatitudo cõtinua mortis memoria. Hanc secum homo semper circumferat, & nunquam peccabit. Et B. August. Nihil est, quod hominem efficacius à peccatis abstrahit, quam continua mortis meditatio. Hæc facit hominem demissum, atque humilem: parit contemptum rerum terrenarum, & hominem inducit, vt onus penitentia suscipiat. Sed & B. Hieronymus his subscribit: Qui, inquit, cogitat se moriturum, facile contemnit omnia contemnit vitæ superbiam, qui recordatur paulò post se in terram abiendum: qui enim scit se mox omnium pedibus subiendum, non cupit extolli, aut super alios eleuari. contemnit oculorum concupiscentiam, qui memor est, se cõfestim omnia relicturum. Maxime autem contemnit concupiscentiam carnis, qui corpus suum post paululum à veribus terræ comestum iri perpendit. Vtinam, inquit Hieronymus, Reges, terræ principes, & diuitiarum huius mundi possessores cogitarent, quomodo post breue temporis spatium ex magnificis suis palatijs efferentur, & in arctissimam domum inferentur: ex palatijs splendidis & illustribus, in sepulchrum caliginosum: ex palatijs deauratis, pulcherrimis & iucundissimis floribus atque imaginibus depictis, in sepulchrum veribus scatens, fetoreque redolens intolerabili: ex palatijs omni suppellectili, atque huius mundi diuitijs refertis in sepulchrum vanum, & vacuum: ex palatijs, in quibus filiorum & famulorum turba quotidie assistebat, in sepulchrum solitarium, desertum, & ab omni hominum societate segregatum. Dic mihi, vbi omnis illa gloria & pompa præterita remansit? vbi multitudo famulorum, & comitum, qui illos sequebantur? vbi splendida & delicata conuiuia? Vere modicum hic gaudebant, & in palatijs, in medijs huius mundi delitijs vivebant: nunc gaudent & comedunt de illis vermes in sepulchro.

Hieron.

De hac memoria mortis scribit Petrus Damianus, Petrus Damianus ad quandam Comitissam dicens: O si nos semper cogitaremus, Domina, quam horrendo timore, crucis deli remorsu, & atrocibus stimulis conscientie in illo mortis articulo misera lancinatur anima, iam iam ex ergastulo carnis egressura. Recordabitur vitiõrum & peccatorum commissorum, quæ tam stricte prohibita sunt: Videbit præcepta Dei, quæ partim propter negligentiam, partim ex contemptu non obseruauit: dolebit tempus sine fructu transactum, quod illi, vt penitentiam ageret, erat concessum: planget, quia iam serò intelligit inuitabilem, immutabilemque suæ condemnationis vindictam. Cogetur carnem deserere, cupiet tempus præteritum reuocare, & non poterit, nec exaudietur. Retrò respiciens, videbit omne tempus vitæ suæ, tanquam transitum vnus semitæ. Ante se videns tam longum æternitatem.

Hh

Quam periculosa penitentia: vique ad mortem differre.

Finalis penitentia: vique ad mortem differre.

Eccl. 14. 12.

August.

Anselm.

æternitatis ævum, planget, & eiulabit, quod in tam brevi temporis spatio noluit sibi comparare tantam gloriam, qua Sancti fruuntur in æternum: lamentabitur, quod pro tam exigua & momentanea voluptate, amiserit perpetuam cœlestis suavitatis dulcedinem. Dolebit & erubescet, quod ob carnem, quæ verbibus erit esca obijcienda, contempsit animam, quæ inter choros Angelorum fuerat eleuanda. Eleuans radios sui intellectus, & considerans illas immortales cœli diuitias, vidensque quod illas huius vite miseris commutauit, affligetur & confundetur. Cum verò suos in huius mundi vanitates, terræque obscuritates oculos conuerterit, admirabitur claritatem luminis, supra se rutilantis, & manifestè cognoscat mundum hunc noctem & tenebras esse. Pectus incipiet palpitare, frons obdurabitur, unde & sudor frigidus erumpet: pupillæ oculorum caligabunt, aures surdescent, nasus exacuetur, nares replebuntur putredine, vultus liuescet, os contrahetur, labia pallescent, manus frigescent, pulsus languescet, modo sese intermittens, modo formicans, modò vermiculans: pedes rigescent, & tota caro ad corruptionem vertetur.

Mortis antecedentia.

Quæ morientem affligunt.

Aduenientibus his proximis mortis officiis, & signis antecedentibus, etiam propius accedent mala opera, quæ fecit, verba quæ locutus est, & cogitationes quas habuit: operaque & verba, & cogitationes erunt testes aduersus miserum peccatorem: stabunt in conspectu illius: & si videre noluerit, ad videndum tamen ea cogetur. Ibi præsentēs erunt ab vno latere Dæmones, & ab altero Angeli: hi consolabuntur morientem, illi accusabunt, atque expectabunt utrique, ut secum eum auferant. Si in illo fuerint signa pietatis & contritionis lætabitur visis Angelis, & ex dulci isto comitatu animum exeundi arripiet. A sinistra verò parte si adfuerit tam obscura & odiosa peccatorum multitudo, tam immunda & fetida, ut iudex fetorem fere nequeat, tunc anima misera statim prætimore deficiet conturbabitur vi impetus velocis, & compelletur de miseræ carnis ergastulo discedere: Tunc anima curret ad os, ad oculos, ad aures, ad nares, quarens qua poterit exire, inuenietque omnia clausa: denique vi erumpens, ubi iam exierit, circumspiciet, omnemque in partem oculos vertēs, & videns se condemnatam maledicet semetipsam, clamans: O anima maledicta excommunicati, furis, latronis, adulteri, feneratoris. Cumque infelix visura sit candidam, & sine macula vestem, sibi in baptismo datam, nigriorem esse pice, suspirabit, & gemit magno cum stridore & eiulatu, dicens? Heu mihi misera, quis mihi vestem meam commutauit? erat ea nunc candidior, & ecce nunc pice atrior est. Tunc aderit confestim Diabolus, qui illudet ei, & dicet? Noli mirari anima mea, ecce ego sum, qui tibi vestem hanc præparauit: qua veste maior pars mundi induta est: cui tu semper obtemperasti, cui credidisti, cui tu mecum studuisti, mea consilia semper & in omnibus secuta: ideoque mecum sine fine in regno hoc infernali habitabis: ubi est tristitia sine gaudio, fames sine cibo, sitis sine potu, tenebræ sine luce, fœtor sine odore grato, dolor sine consolatione, planctus sine solatio, lachrymæ sine refocillatione, stridor sine silentio, vlulatus sine concentu, ignis ardēs sine refrigerio, ventus ingens sine tranquillitate, æstus sine termino, omne malū sine vilo bono. Surge igitur amica mea, & veni mecum: ecce omnes Angeli infernales tibi obuiam procedunt. Aderit etiam tunc Angelus Dei, cui anima fuerat commendata, dicens: Felices illi, qui in hoc mundo vestem suam non macularunt. O infelix anima, & Dæmonū amica, o maledicta creatura Dei omnipotentis. Astici tibi semper, & non vidisti me. Ego te admonui sem-

per, & tu audire me noluisti: optima tibi cōsilia suggesti, & credere mihi noluisti. I nunc igitur ad penas inferni, in manus Dæmonum: I ad loca tormentorum, quæ tibi pro tuis meritis sunt præparata.

Quis poterit explicare multitudinem spirituum malignorum: qui stabunt circumspicientes, & cum magna rabie accurrentes, corripientesque infelicem animā, cū maxima amaritudine ad penas insultantesque, & illudentes ei procaciter dicent: O quæ infernales superba huc vsque fuisti? quā lautē & splendide epulata es? quā curiosē vestira? quā fortis & felix semper fuisti? dic modò cur non edis, cur non bibis, cur non magnificē vestiris? cur modò nō ludis & exultas cum vxoribus, liberis & amicis? Tunc misera anima corpori suo maledicet, inquiens: O templum Diaboli, cuius opera me contaminarunt: o terra maledicta, o inhabitatio Satanæ, surge nunc & veni mecum, videbisque locum tormentorum tibi præparatū: in quo ego habitabo vsque ad aduentum iudicis finis: Tunc autem & tu quoque huc venies, & mecum cruciaberis in æternum. Maledicti sint oculi tui, qui lucem veritatis, & viam iustitiæ videre noluerunt: maledicta sint aures tuæ, quæ verba æternæ vitæ renuerunt audire: maledictæ nares tuæ, quæ suauissimum virtutis odorem olfacere dedignatæ sunt. Maledicta sint tua labia, lingua, & os tuum sit maledictum, quod nec gaudium gloriæ voluit gustare, nec suum Creatorem laudare. Maledictæ sint manus tuæ, quæ pauperibus Eleemosynas negarunt. Maledicta sint viscera cordis tui, quæ tot, & tam immundas, cogitationes, consiliaque pepererunt. Maledicti sint pedes tui, qui Ecclesiam Iesu Christi noluerunt frequentare. Maledicta sint tua membra, quæ nunquā opera penitentiae fecerunt. Maledicta sint opera tua, quæ tam crudelia, & nunquam finienda meruere tormenta.

Considera itaque, mi frater, à quantis periculis & timoribus temetipsum iam poteris liberare, si nunc timore mortis ita vitare contendas, ut cum ipsa venerit, possis dicere cum Dauide: *In manus tuas Domine commendo spiritum meum.* Disce igitur nunc mori mundo, ut viuas cum Iesu Christo. Disce nunc omnia contemnere, ut possis liberè cum Christo Iesu intrare, & frui cunctis bonis illius gloriæ. Castiga nunc corpus tuum penitentia, ut tunc firmissimam inuenias fiduciam O quā felix & prudens ille est, qui laborat esse talis, qualis esse cupiet in dubio illo mortis articulo. Omnibus itaque viribus tuis ad hoc contende: nescis enim quando tibi erit moriendum, nec quid post mortē tibi sit euenturum. Noli confidere vel amicis, vel filiis tuis: ipsi enim citius, quam putas, tui obliuiscuntur: & nisi ipse nunc omnia disponas, quis postea pro te disponet? Esto sollicitus: est enim melius tempori prospicere, & præuenire diem illum bonis præparatis, quā opem & subsidium ab alio expectare. Collige itaque nunc bona immortalia: da Eleemosynas in hac vita, fac nunc ut sancti illi, & beati tui sint amici, ut te hinc discedentem recipiant in æterna sua tabernacula. dicit namque gloriosus ille Doctor Ecclesiæ B. Gregorius, cogitanda nobis semper esse magna cum diligentia, multique cum lachrymis meditanda opera, quæ à nobis iudex seculi exiger, cū illa mortis hora ingruet. Et S. Bernardus: Quis ille pauor erit, ait, o anima mea, cum dimissis omnibus, quorum tibi est tam iucunda præsentia, tam gratus aspectus, cohabitatio ipsa tam familiaris, sola ingrediens penitus incognitam illā regionem, occurrant tibi ceteruatim terribissima illa mōstra videbis? Quis tibi in die tantæ necessitatis occurret? quis tuebitur à rugientibus præparatis ad eam? quis consolabitur? quis iuuabit? quis deducet? Felix autē anima illa, quæ fiducialiter inimicis suis loque-

Anima maledicta corpori.

Plalzo.

Gregorius.

Bernard.

Ser. de di-

uersis, cūm

inimicis.

Dignum

valde est.

loque-

loquetur in porta: Quid hic aſtas cruenta beſtia? Nil in me ſumelſta reperies: quæ ab Angelis excipietur, à Dæmonum violentia defendetur, & in ſinum Abrahæ deportabitur. De morte & via peccatorum alibi quoque dicit S. Bernardus; Mors peccatorum peſſima. Et audi vnde peſſima: Mala ſiquidem eſt mundi amiſſione: peior in carnis ſeparatione: peſſima in vermibus, igniſque duplici contritione. Omnitium quoque peſſima eſt, quia anima ſeparabitur à diuina viſione, & aſpectu Dei perpetuo cum ſumma conſuſione priuabitur. Conſidera mi frater chariſſime, & animaduerte, quod mortem nemo poteſt fugere, nec horam ſcire, nec tempus à Deo conſtitutum mutare. Bona autem mors iuſti propter requiæ à laboribus; melior propter nouitatem vitæ: optima propter ſecuritatem æternitatis.

MEDITATIO SEPTIMA DE
gaudio Beatorum in celo, & damnato-
rum ſupplicijs in Inferno.

O Peccatrix anima, ſi tibi vilia, & nullius pretij videantur hæc terrena; tolle oculos, & intueri cœleſtia: cerne cum ſumma diligentia, quanta ſunt, quæ Deus Electis præparauit. Ea enim tanta ſunt, vt teſte Beato Paulo, nec oculus viderit, nec auris audierit, nec in cor hominis aſcenderit. Sciendum itaq; eſt, tot & tantas eſſe beatæ vitæ delicias, vt nullus eas Arithmeticus queat enumerare, nullus Geometer metiri, nullus Grammaticus, Dialecticus, aut Rhetor verbis aut rationibus explicare: cum eorum magnitudinem ne oculus viderit, nec auris audierit, nec ea in cor hominis aſcenderit. Ibi gaudebunt Sancti, circumdati gloria, eſſentiam diuinam ſupra ſe conſpicientes, infra ſe pulchritudinē cœlorum & omnium creaturarum videntes, in ſe gaudentes animæ, atque corporis gloria: denique circum ſe Angelorum & Beatorum ſocietatem cernentes. Hinc eſt, quod Beatus Anſelmus dicit, quatuordecim eſſe beatitudinis partes, quas finito generali examine, perfectius omnes electi habebunt: ſeptem corporum, & totidem animarum: quarum prima eſt pulchritudo: in illa ſiquidem vita pulchritudo iuſtorum Solis pulchritudini, qui ſeptemplex, quam modò eſt, ſplendidiore erit, adæquabitur. Vnde ſcriptum eſt: *Flagebunt iuſti ſicut Sol in conſpectu Dei.* Secunda erit agilitas, quæ Angelorum par erit: à cœlo enim ad terram, & à terra ad cœlum citius mouebuntur, quam digitus manuum noſtrarū. Huius quoque velocitatis exemplum in radio Solis licet intueri, qui ſtatim orto Sole in plaga Orientali, pertingit vſque ad vltima plagæ Occidentalis: vt in eo perpendicularis, non eſſe impoſſibile, quod de noſtra dicimus futura velocitate, præſertim cum rebus animatis ſoleat maior in eſſe velocitas, quam in animatis. Tertia pars beatitudinis fortitudo dicitur: præſtabunt enim viribus quicunque meruerint ſuperbis ciuibz annumerari, in tantum, vt nullatenus eis quiſquam obſiſtere valeat, vel ſi mouendo quid, aut euertendo voluerit à ſuo ſtatu, quia illico cedat. Nec in eo quod dicimus maiori laborabunt conatu, quam nos modò in oculorum noſtrorū motu. Etenim tanta erit eorum fortitudo, quanta eſt Angelorum, quibuſcum lætantur: quemadmodū enim æqualis erit eorum gloria, ſic paria erunt & ipſa dona. Quarta erit ſecura libertas: ſicut enim Angelis nihil obſiſtit, nec aliquid eos impedire poteſt, vel conſtringere, quin pro velle ſuo cuncta penetrent liberrime: ita non erit aliquid obſtaculum, quod ſanctos retardabit: nulla clauſula, quæ illis vllatenus obſtabit: nec elementum aliquod, quod illis reſiſtet. Quinta pars beatitudinis eſt ſanitas: quæ tanta erit, vt etiam iuſti, teſte Bernardo, eam alijs queant com-

municare, & conferre. De hac ſanitate iuſtorū, quid melius dici poteſt, quam quod Pſalmiſta canit: *Sal. 36, 29. Iuſti, inquiens, iuſtorum à Domino.* Quibus autem fuerit à Domino vera ſanitas, quæ ſubrepere poteſt infirmitas, quæ non erit ſubieſta illis, qui admirabili & ſenſibili ſanitatis dulcedine circundantur, atque implentur? quorum ſanitas impedit & reiſcit à ſe omne id, quod quo quomodo poteſt infirmitatis adferre ſuſpicionem. Sextum beatitudinis donum eſt ineffabilis, quadam delectatio, quæ bonos inebriabit, & inæſtimabili dulcedine ſui totos eos inenarrabili abundantia ſatiabit. quid dixi totos? oculi, aures, nares, os, manus, guttur, pulmo, oſſa, medullæ, exta etiam ipſa, & cuncta ſingulatim, ſingulaque membra eorum, in communi tam mirabili delectationis & dulcedinis ſenſu replebuntur, vt verè totus homo torrente voluptatis Dei potetur, & ab vbertate domus eius inebrietur: ita vt ſter attonitus, ſtupēfactus, & quaſi à ſtatu mentis dimotus: eruntque ea, quibus fruetur tanta, vt maiora nequeat deſiderare. Septima pars erit longæuitas, ſeu perpetua vita: ſi enim quis bene vixerit nunc, tunc viuet quantum, & Deus. Vnde ſcriptum eſt: *Iuſti in perpetuum viuent, & apud Dominum eſt merces eorum.*

Animæ quoque ſeptem partes, ſeu dona beatitudinis habebunt, quæ non minus, quam corporum ſunt glorioſa. Primum eſt ſapientia, quæ anima noſtra in illa gloria donabitur: maiorem enim ſapientiā habebit illic anima ſimplicis & ignobilis ciuis, aut agricolæ, quam hic habuerunt, atque habebunt omnes Philoſophi, & Sapientes huius mundi. Tanta enim in futura vita bonis erit ſapientia, vt eorum, quæ ſcire voluerint, nihil ſit, quod ignorent. Bonis enim perfectæ, quæ Deus eſt, ſapientia replebitur, eamque facie ad faciem intuebitur. Quam cum ita perſpexerit, totius creaturæ naturam videbit, quæ in Deo melius quam in ſeipſa conſiſtit: Tunc iuſti ſcient, omnia quæ Deus fecit ſcienda, tam ea, quæ præterita, quæ poſtmodum ſunt futura. Ibi à ſingulis omnes, ibi ab omnibus ſinguli cognoscuntur: nec quæquā omnino latebit, quæ patria, quæ gente, quæ ſtirpe quis editus fuerit, vel quid etiam in vita ſua fecerit. Secundum beatitudinis animæ donum erit amicitia omnium tanquam membrorum vnus corporis, cuius caput eſt Chriſtus. Bonum enim quemque ſic Deus omneſque alij diligenter boni, vt cum habere odio vltra non poſſint. Quantum ſciamque quiſque ſeipſum, tantum, & tamdiu diligit & alterum. Attamen iſta trāſi, & contemplare ipſum, per quæ hæc bona tibi peruenire, & percipies, quia ille plus te quā tu teipſum, & quā omnes alij ſe, incomparabiliter amabit: & tu ſuper teipſum, & ſuper omnes alios ineffabili quadam ſuauiſſime amabis illum. Tertium erit concordia: Corpus enim & anima cuiuſcumque ſancti, quæ in hac vita diſſident, tunc inter ſe optimè conuenient; imò concordia tanta erunt omnes iuſti, quantæ in præſenti ſunt oculi noſtri. Sicut enim oculus vnus verti non poteſt, quo non vertatur & alius: ſed in eandem partem ſemper ambo voluntur: Sic corpus & anima, vel etiam ſocietas illa iuſtorum, nihil poterunt velle diuerſum: ſed eandem ſemper voluntatem habebunt. Corpus enim vnū erimus, Eccleſia vna erimus, ſponſa Chriſti erimus, quicunque ibi erimus. Ipſa Dei voluntas non erit à tua diuerſa: ſed ſicut tu quod ille, ita & ille volet in cunctis, quod tu: caput namque à ſuo corpore quomodo diſcreparet? Quartum eſt honor: Hic enim nati de putredine carnis, multis replemur miſerijs, in quibus conſtitutos, & omni ſolatio deſtitutos, omniumque infirmitatū paſſionibus obnoxios, ac peccatorum & corruptibilitatis vlceribus, plenos, ſola miſericordia ductos accipiet Deus, & curabit nos, & ſanitati reſtitutos, ornabit

Gravæ, Opus ſpirituale.

Hh 2

mentis

Bernard.
Epil. 106.

1. Cor. 2, 9.

Anſel lib.
de ſimili-
tud. à cap.
47 vſque ad
74
ſeptem dona
corporum
beatorum.
ſplendor.
Mat. h. 13. 43.
agilitas.

ſimile.

Fortitudo.

Libertas.

Sanitas.

Dilectio.

Longæuitas.

Sap. 5, 16.

Animarum
beatorum
dona ſeptem.
ſapientia.

Amicitia.

Concordia.

ſimile.

Honor.

Psalm. 6.
Potentia.

Securitas.

Perfectum
gaudium.

mentis perfecta iustitia & incorruptibilitatis orna-
bit; adductosq; in filios suos sibi adoptabit, regni sui
consores efficiet, atque haeredes, filioq; suo vnige-
nito sibi per omnia coequali & coomnipotenti, co-
corporeales statuet, & cohæredes: omnique creaturæ
iubeat, ut in omni quod volumus nobis obediat,
vocatoque nos nomine suo Deos faciat. Ipse enim
dicit: *Ego dixi, Digressio, & filij Excelsi omnes*. Quintum
animæ donum erit potentia: Boni enim quod-
cunque facere voluerit, poterit: quoniam ipsum o-
mnipotentem in omnibus sue voluntati concordan-
tem habebit. Sextum erit securitas: Bonus enim in
illa beatitudine quicquid voluerit, habebit, & nihil
ex eo se amissurum timebit, quia nec ipse ea sua spõ-
te amittere volet nec Deus illa nolenti auferet, nec
aliquis alius Deo fortior superueniens, ea tollet ab
illo, Deo & ipso non volente. Septimum & vltimū
anima in illa aeterna beatitudine donum erit gau-
dium perfectum, & quale nemo potest comprehen-
dere: erunt enim ibi millies millia, decies millena
millia, & plus quam decies millies centena millia
millium iustorum, quos nemo poterit numerare, &
omnes vna eademque gaudebunt beatitudine: nec
quispiam erit, qui minus ob alterius, quam ob pro-
pria gaudebit felicitatem. Super hæc omnia admi-
rabili quodam gaudio exultabunt, videntes Deum,
quem plus quam seipsos amant, amare plus ipsos
quam ipsi sese. Gaudium igitur erit eis intus & extra:
gaudium sursum & deorsum: gaudium circum cir-
ca: gaudium vbique plenum.

Sed quemadmodum iusti ob tãtam beatitudinis
& lætitiæ plenitudinem gaudebunt: sic è contrario
peccatores ineffabili tormento cruciabuntur. Quæ-
admodum enim pulchritudo, agilitas, fortitudo, liber-
tas, sanitas, voluptas, & æternitas materia sunt læti-
tiæ iustis: ita vice versa turpitudine, ponderositas, im-
becillitas, seruitus, infirmitas, anxietas, & continua
mors, maximis cruciatibus peccatores excarnificabunt.
Verè enim securitas illa æternitatis, & vita qua
iusti delectabuntur, ut fruantur semper bonis, quæ
possident, sceleratis erit maxima & perpetua pena,
in qua semper inuenient, quod magis oderint. Quid
de sapientia dicemus? quæ ut gaudium erit & honor
bonis, ita etiam id, quod scierunt, & scient mali, e-
rit illis dolor & confusio: amicitia, quæ cum gaudio
in iustis est coniuncta, peccatoribus erit magna discor-
dia, & tormentorum afflicto: erit enim ipsis maxi-
ma cum creaturis, ipsis potissimum, quas in hoc secu-
lo, amarunt, discordia, & creaturis vicissim cum il-
lis. Sed & loco potentiæ bonorum, tanta erit malo-
rum impotentia, ut nihil quod velint agere poterint:
atq; ex honore Sanctorum in illos perpetua redun-
dabit confusio. Porro quemadmodum amici Dei erunt
securi, quod bona sua non amittent, ita inimici Dei
amittent spem omnem, quæ eruentur aliquando malis,
in quibus viuunt: qui cum essent creati, ut gloria cœ-
lesti fruerentur, nunc in societatem Dæmonum abi-
bunt. Deniq; loco æterni & ineffabilis gaudij bono-
rum, mali summa replebuntur tristitia, quia omnes
miseriæ partes, quibus se circumseptos sentient in-
uitabiliter sine fine patientur & indelinerent. Hæc,
sed copiosius Anselmus.

August.

August. in
Manu. c. 15.

In hac beatitudine, ut B. Augustinus ait, Deus o-
mnes sensus beatorum inestimabili satiabit dulce-
dine, erit enim omnium eorū obiectum: oculis erit
speculum; melos auribus; mel palato; balsamum opti-
mum naribus; pretiosissimus flos manibus: ad hoc o-
nim Deus homo factus est, ut omnis homo accipiat
per eum beatitudinem interiorem animæ, in contem-
platione diuinitatis illius; & exteriorē corporis,
in visione humanitatis. Breuiter iuxta B. Augusti-
num & Gregorium tanta ibi erit iustitiæ pulchritu-

do & gloria lucis æternæ, ut si quotidie nos oportet
tormenta perferre, si ipsam gehennam longo
tempore tolerare, ut Christum in gloria sua, vel v-
no tantum die videre possemus, & sanctis eius sociari,
digni profecto esset pati omne quod triste est, ut
tanti boni, tantaque gloria participes efficiamur.
Non igitur absque ratione, neque exiguo cum desi-
derio dictum est à Psalmographo, *Melior est dies v-
na in atrijs tuis Domine super milia*. Et à Diuo Ber-
nardo: Quis poterit comprehendere in hac vita,
quanta erit gloria beatorum in futura, qui vide-
bunt Deum, & semper erunt cum illo? qui omnia
est in omnibus? qui est summum bonum? in quo est
summa felicitas & gaudium? Ibi est veritas, liber-
tas, amor, & charitas perfecta; ibi erit æterna societas,
& perpetua securitas.

Rectè ergo dicit B. Augustinus, O gaudium super
omne gaudium, hominem videre faciem Dei, qui
ipsum creauit, redemit, & glorificauit: verè gaudi-
um hoc Angelorum est, & Sanctorum. Nam ut Beatus
Gregorius inquit, Deus pulchritudinis tam est
admirabilis, ut Angeli, qui sedent supra solem, de-
siderent in illum prospicere. Non est ibi, inquit Au-
gustinus, malus, neque malitia: non est aduersarius
& impugnans, nec est vlla peccati illecebra, nulla est
ibi indigentia, dedecus nullum, rixa nulla, nullum
improperium, causatio nulla, nullus timor, nulla in-
quietudo, nulla pena, nulla dubietas, nulla violentia,
nulla discordia; sed est ibi pax summa, charitas
plena, iubilatio & laus Dei æterna, sine fine secunda
requies, & gaudium semper in Spiritu sancto. Audi-
disti, o anima mea, quàm immensa sint gaudia, quàm
infinita lætitiæ, quàm incomprehensibilis lux illius
cœlestis ciuitatis. O felix gaudiū, o exultatio San-
ctorum, qui vident & possident ipsum Deum semper
et si quotidie oportuit eos tormenta perferre, &
longo tempore pati, ut Christum in gloria sua &
Sanctorum Angelorum societate videre mererentur,
leuia tamen illis fuerunt hæc omnia: tantum ut
participes essent tantorum bonorum: & inestimabili
illis illius gloriæ. Relinquamus igitur, o anima mea,
omnium terrenarum rerum cupiditatem, expellamus
ex intimis cordis nostri penetralibus lætitiā
malarum cogitationum, & accensi amore integro
illius cœlestis gaudij, reuertamur ad ciuitatem cœ-
lestem, in qua scripti sumus & ciues decreti, sicut do-
mestici Dei, & hæredes eius, cohæredes autem Chri-
sti. Si quæras quomodo istud potest fieri, vel quibus
medijs, quibusue auxilijs: Audi: Res ista posita est in
potestate volentis, & facientis. Regnum cœlorum
vim patitur, regnum cœlorum, o homo, non querit
aliud pretium, nisi te ipsum: tantum enim valet,
quantum es: te da, & habebis illud. Quid turbaris
de pretio? Christus semetipsum tradidit, ut acquireret
te regnum Deo patri, ita tu temetipsum da, ut sis
regnum eius, ac non regnet peccatum in mortali
tuo corpore, sed spiritus in acquisitione vitæ.

Peccatrix anima, o anima plena miserijs; si
quæ dixi tibi de excellentia & immensitate
cœlestis gaudij, quo electi Deo perpetuo fru-
untur, te necdum moueant, ad comparandum ti-
bi illud tum per penitentiam, tum etiam per diui-
nam gratiam: considera quæso cum maximo timore
miseriam conditionem, intolerabiles penas, ineffabili-
que tormenta. Inferni, obscuræ illius & Diabo-
licæ ciuitatis, ut timore illius considerationis, ex
toto corde ad Dominum conuertaris. Initio itaq; sci-
endū est, secundum diuersitatem peccatorum, esse
etiam penarum varietatem. Nam ut B. Gregorius
ait, vnus gehennæ ignis credendus est, sed non v-
no modo omnes cruciat peccatores; vnusquisque
enim

Psalm. 11.
Bernard.

August.

Gregor.

August.
Manu. lib. 4.
cap. 6.

Rom. 1.
Aug. Ma.
nual. c. 16.

Pena infer-
ni diuersa.
Lib. 4. Dia-
ca. 43. &
Moral. lib.

9. cap. 27.
Simile.

enim quātum exigit culpa, tantam illic sentiet pēnam, sicut in hoc mundo multi sub vno sole conficiunt, nec tamen eiusdem solis æquanimiter ardorē sentiunt, quia alius plus æstuat, alius autem minus: ita illic in vno igne, nō vnus est modus incendij, quia quod hic diuersitas corporum (aliter enim ignis vrit paleas, aliter lignum, aliter ferrum) hoc illic agit diuersitas peccatorum: vt & ignem non dissimilem habeat, & tamen eosdem singulos dissimiliter exuratur. Ignis ille accenditur ab ira Iudicis, ardebitque perpetuō, nec opus erit vt semel accensus secundo accendatur: teste Iob, qui ait, *Deurabit eum ignis, qui non succendetur*, vel vt Pagninus vertit, *in extinguibilis*.

Iob. 20. 26.

Lucebit ignis inferni ad tormentum.

Vide Greg. lib. 9. Mor. cap. 49.

An damnati videant gloriam inferni. Gregor. Hom. 4. o. in Iuag.

De crudelitate ignis illius dicebat B. Sebastianus cum iuxta eum staret Angelus Domini, audiens illum: Tanta est differentia materialis ignis, & ignis illius infernalis, quanta est ignis ad parietē picti, & ignis naturalis. Lucebit ignis ille non nihil, non tamen lux illa damnatis erit solatio, sed pēnæ maiori. Vnde B. Isidor. In inferno, inquit, obscura quædam erit claritas, per quam damnati videbuntur: non vt in ea latentur, sed magis crucientur, dum vnus videt alium. Tunc enim videbunt mali secum in penis cruciari, quos in hoc seculo amore inordinato dilexerunt, vt luant nunc penas iuxta qualitatem illius culpæ, & amor ille carnalis, qui amorī diuino præferatur, equali vindicta in oculis eorum puniatur. Hoc modo quoque soluitur dubium, quo quæri solet, an damnati videant gloriam Sanctorum. Cui quæstioni respondet Beatus Gregorius hoc modo: Vt ergo peccatores in supplicio amplius puniantur, & eorum vident gloriam, quos contempserunt, & de illorum etiam pena torquentur, quos inutiliter amauerunt. Credendum enim est, quod ante retributionem extremi iudicij iniusti in requie quosdā iustos conspiciunt, vt eos vidētes in gaudio, non solum de suo supplicio, sed etiam de illorum bono crucientur. Iusti verō in tormentis semper intuentur iniustos, vt hinc eorum gaudium crescat, quia malum conspiciunt, quod misericorditer euaserunt, tantoque maiores redemptori suo gratias referunt, quanto vident in alijs, quod ipsi perpetrati, si essent relictī, potuerunt. Nec illam tantæ beatitudinis claritatem apud iustorum animum fuscatur aspectus pēnæ reproborum: quia vbi iam compassio miseriæ non erit, minui proculdubio beatorum lætitia non valebit. Quid autem mirum, si, dum iusti iniustorum tormenta conspiciunt, hoc eis veniat in obsequium gaudiorum: quando & in pictura niger color subternitur vt albus, vel rubens clarior videatur? Nam sicut dictum est, tanto bonis sua gaudia excrescunt, quanto eorum oculis damnatorum mala subteriacent, quæ euaserunt. Nō miserebitur pater beatus damnati filij, nec vxor cōtristabit maritum. Videbunt damnati vsque ad iudicium gloriam iustorum, non quod cognoscent, qualis illa sit, sed tantum intelligent in æstimabile esse gaudium, eritque illis talis intelligentia dolor, pēna, & inuidia: & post iudicium vsque in æternum ista visione priuabuntur: quod summum erit illis tormentum, semper enim recordabuntur illius gloriæ, quam antea viderunt, & sentient se indignos, qui talem gloriam conspiciunt.

An damnati videant quid in hoc mundo fiat.

Hic occurrit alia quæstio, an dānati videant, quid in hoc mundo fiat: cui quæstioni responder B. Gregorius in Moralibus, dicens: Nescient an filij sui sint nobiles, an ignobiles. Quemadmodum nec viui sciunt, vbi sint animæ mortuorum. Ignorat quales sunt, quos in hoc mundo reliquerunt: vita enim animæ à corpore est seiuncta. Animas verō iustorum credimus scire, quicquid in hoc mundo sit id ipsum & vi-

Granat. Opusc. spiritual.

dere. intuentur enim lucem diuinæ essentia, in qua resplendent omnia.

Tertio dubitatur, an damnati optent omnes in Infernum descendere? cui dubio responderetur: Vti sancti perfectissimi habent amorem & charitatē, ita damnati odio, inimicitiaque flagrant in omnes. Quare quemadmodum Sancti latantur alterius bono, sic damnati oderūt illud, nec aliquid inuenitur, quo magis dolent, quam Sanctorum gloria: & propterea vellent quidem omnes esse damnatos, tantæque æstuant inuidia, vt etiam parentibus gloriam suam inuideant: licet minus quam alijs hominibus: sciunt enim quo propinquiore sibi sunt, qui damnantur: eo maius quoque suum fore supplicium. Quod etsi sciant, tantum tamen ipsorum est odium, vt malint magna pati tormenta cum multis, quam parua cum paucis.

An damnati omnes secum damnari optabunt.

Hæc ob causam dicitur: Ipsi nolunt suos fratres damnari.

Quarto quæri solet, an damnati memores erunt eorum, quæ in hac vita fecerunt: & responder D. Bernar. affirmatiue: dicitque illa memoria magis eos cruciandos, dum recordantur malorum, quæ perpetrarunt, ob quæ nunc affliguntur, & bona quæ omiserunt: & quorum merito vitam potuissent sibi comparare sempiternā. Hinc patet in inferno duo esse pēnarum genera: vnum damni, alterum sensus, vt loquuntur Theologi. Prioris meminit Christus, cum ait: *Omnis arbor quæ non facit fructum, excidetur*. & posterioris, cum addit: *Et in ignem mittetur*. De pēna sensus loquitur Gregorius, cum ait: In Inferno erit frigus intolerabile, ignis inextinguibilis, vermis immortalis, fœtor intolerabilis, tenebræ palpabiles, flagella cedentium, horrida visio Dæmonum, confusio peccatorum, desperatio omnium bonorum. Erunt itaque miseri damnati pleni omnis afflictionis, & doloris: in oculis enim habebunt lachrymas, in dentibus stridorem, in naribus fœtorem, in ore ciulatus, in gula gemitus, in auribus timores, in manibus & pedibus catenas, in omnibus membris æternos ignis ardores. Quare Beatus Augustinus non immerito vocat infernum speluncam, omni pēnarum & miseriarum varietate plenā: Hanc ob causam ait Propheta: *Unusquisque ad proximi suum stupebit, facies cōbusta vultus eorum: erunt nigrae sunt*, vt ait Baruch, Baruch. 6.

An damnati memoriam peccatorum suorum habebunt.

Duplex pēna inferni. Matth. 3. 10.

Greg. in illud. ibi erit actus oculorum, &c.

Esa. 55. 8. Baruch. 6. 20.

Apoec. 16. 10

Apoec. 9. 6

Chrysost. Epist. de reparatione lapsi ad Theod.

Hh 3 de cor.

Arist. 7.
Echicorum

Matt. 25, 41.

F I N I S.

TRACTATUS UTILISSIMVS, IN QVO AGITVR DE PRAEPA-
RATIONE AD FREQUENTEM COMMVNIONEM; DE
gratia, quam huius Sacramenti beneficio consequimur; & de admi-
randis effectibus, quos in multis pijs Sancta Commu-
nio diuersis temporibus eff operata.

CONTEMPLATIONES ET PRÆPARATIONES PRÆMITTENDÆ.
de volentibus hoc Sacramentum digne sumere.

C A P V T L

Quis dignus
communione.

PROU 8.
Imperfectiores non ab-
stineant o-
mnino.